Inozemska izdaja
Univerzitetna knjižnica Ljubljana

Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 259 | Ljubljana, sreda 11. novembra 1942-XXI | Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo pa Lir 22.80.
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

La pressione avversaria in Egitto contenuta

Nuovi attacchi dell'aviazione dell'Asse contro le formazioni navali anglo-americane nel Mediterraneo occidentale

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 10 novembre 1942-XXI il seguente bollettino di guerra n. 898:

In Egitto, la pressione avversaria sulle unità italo-germaniche, che stanno effettuando un nuovo schieramento, è stata contenuta nel corso di aspri combattimenti; in duelli aerei cinque apparecchi britannici venivano abbattuti da cacciatori tedeschi.

Sono proseguiti con successo, nel Mediterraneo occidentale, gli attacchi dell'aviazione dell'Asse contro le formazioni navali anglo-americane.

Questa notte velivoli nemici hanno lanciato bombe dirrompenti e incendiarie nei dintorni di Cagliari causando alcuni danni all'abitato di Uca; sono segnalati un morto e sei feriti.

Sovražni pritisk v Egiptu zadržan

Novi napadi osnega letalstva na angleško-ameriške pomorske formacije v zapadnem Sredozemlju

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 10. novembra naslednje 880. vojno poročilo:

V Egiptu je bil sovražni pritisk na italijansko-nemške edinice, ki izvršujejo novo razvrstitev, zadržan v ostrih borbah. V letalskih spopadih so nemški lovci sestrelili 5 britanskih letal.

V zapadnem Sredozemlju so se s uspehom nadaljevali napadi letalstva osi proti angleško-ameriškim pomorskim oddelkom.

Snoči so sovražna letala metala rušilne in zažigalne bombe v okolici Cagliarija in povzročile nekaj škode v naselju Uca; zabeleženi so 1 smrtna žrtev in 6 ranjencev.

Francoski odpor v Afriki se nadaljuje

Prekinjenje diplomatskih odnošajev med Francijo in Zedinjenimi državami — Naglo zadušen upor v Maroku

Vichy, 8. nov. s. Uradno objavljajo, da so bili diplomatski odnosi med Francijo in Zedinjenimi državami prekinjeni zaradi ameriškega napada na francosko ozemlje.

Rim, 9. nov. s. Francoski odpor v Maroku se nadaljuje v obliki protinapadov na področja kjer so se izkrcala ameriške oborožene sile. Pomorski spopadi se po dosedanjih vestih nadaljujejo v vodah Casablance. Medtem ko se odpor v Alžiru nadaljuje zlasti na področju Orana, je bila za področje mesta Alžira samega dogovorjena prekinitev sovražnosti med vrhovnim poveljnikom Severne Afrike, ki je bil v to pooblaščen od admirala Darlana, in poveljnikom ameriških izkrcevalnih čet. Sklenitev tega premirja, ki je omejeno samo na mesto Alžir, pojasnjujejo v Vichyju z obziri na civilno prebivalstvo, ki ni moglo biti pravočasno evakuirano in kot dogodek povsem lokalnega značaja, ki ne more vplivati na voljo Severne Afrike, da se upira. Francoske čete v Alžiru, ki jim je bilo puščeno orožje, so priprte v vojašnicah. Letališča v Alžiru so zasedena, medtem ko je letališče v Oranu tudi po borbi še ostalo v francoskih rokah. Po uradnih ameriških in angleških priznanjih, je bil neki prevoz severnoameriških čet torpediran in potopljen. Razen tega sta bili od obalne obrambe v Alžiru potopljeni dve angleški torpedovki. Nadalje izhaja iz poročil, da je bil potopljen tudi en severnoameriški rušilec.

Francosko uradno situacijsko poročilo

Vichy, 9. nov. s. Uradno poročajo: 8. novembra zvečer je bil položaj v Severni Afriki takle: V Maroku je bil upor, ki ga je pripravil general Bethouard, naglo zadušen. General Bethouard je bil aretiran. Američani so se poskušali izkrcati v Safiju, Mogadorju, Agadirju in Fedhali. Navzlic precejšnjemu številu izkrcanih čet se je izkrcanje povsod izjalovilo, razen v Safiu, kjer je bilo mesto zasedeno. Huda pomorska bitka se je vršila ob obali Casablance. Luka je bila silovito bombardirana. Naše pomorske izgube so hude. Veliko število izkrcanj je bilo izvršenih vzhodno in zapadno od mesta, ki je dejansko obkoljeno. Naše pomorske sile se krepko udeležujejo obrambe. Dve torpedovki in ena izvidniška ladja sta izločeni iz borbe, dve sovražni korveti pa sta potopljeni.

V Alžiru, ki je bil očitno glavni cilj anglosaškega napada, je bila obalna obramba premagana proti koncu navedenega dne in posadka je zaradi penetracije sovražnika v mesto opustila ogenj proti večeru. Sklenjeno je bilo lokalno premirje. Na področju Constantine in v Tunisu ni bil izvršen noben napad. Ne glede na disidentski pokret v okolici Alžira so naše čete in naše prebivalstvo v Severni Afriki nudili dokaz popolne lojalnosti.

Živahni spopadi v Maroku

Rim, 9. nov. s. V Vichyju poročajo uradno: V Maroku so spopadi zelo živahni. V luki Lyautey, kjer so se Američani izkrcali včeraj, se je položaj znatno izboljšal. Ameriške čete so bile potisnjene nazaj na obalo Mekavija, Casabianeo trenutno ogroža več polkov, ki so se očitno izkrcali v bližini mesta, toda mestna obramba je dobra. Ameriški oddelki, ki se jim je posrečilo prodreti v pokrajino Safi, se sedaj zbirajo. Maroški sultan je odbil ponudbo, da bi zapustil Rabat, temveč nudi zgled odpornosti in hladnokrvnosti.

Ameriške izgube pri Oranu

Buenos Aires, 10. nov. s. Po Stimsonovih izjavah so začetne izgube ameriških ladij v oranskih vodah znašale 2 rušilca in 1 prevozno ladjo.

Francosko-švicarska meja zaprta

Ženeva, 10. nov. d. Z odlokom francoskih oblasti je bila 8. novembra ob 22. zaprta francosko-švicarska meja za ves promet. Potniške dovolilnice, za katere so že bila izdana viza, so bile razveljavljene. Zapora meje je bila odrejena za nedoločen čas.

Prekinjenje diplomatskih stikov med Kanado in Francijo

Stockholm, 10. nov. d. Iz Ottawe javljajo uradno, da je Kanada prekinila diplomatske odnose s francosko vlado v Vichyju.

Transport ranjencev prispel v Gibraltar

La Linea, 9. nov. s. V Gibraltarsko luko je iz Sredozemlja prispel britanski rušilec, ki je imel na krovu ranjence.

Zatemnitev v Švici

Bern, 9. nov. s. Uradno objavljajo sklep vlade, da je treba v Švici izvajati zatemnitev že ob 8. zvečer zaradi čestih zlorab tujega letalstva.

Strnjenost italijanskega naroda

Stockholm, 10. nov. s, Današnji švedski jutranjiki objavljajo dopise svojih rimskih poročevalcev, ki opisujejo reakcijo italijanskega naroda na najnovejše dogodke, zlasti v zvezi z ameriškim izkrcanjem v francoski Afriki. Italijanski narod, piše »Svenska Dagbladet«, dokazuje te dni jasen čut odgovornosti in uvidevnosti. Ne da bi ga bila zavezniška akcija niti najmanj prestrašila, se čuti še bolj okrepljenega v železni odločitvi, da sprejme položaj in bodoče dogodke z vso energijo in z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago.

Italijani čutijo, da je njihova domovina stopila na prvo mesto v splošnem vojnem položaju, in to vpliva nanje tako, da so še bolj trdni v svojem sklepu, da se bore z največjo odločnostjo. Razen tega je jasno, da ameriški napad ni prišel nepričakovano, temveč je bil že nekaj časa pričakovan, tako da italijanskega javnega mnenja ni presenetil. Vsi italijanski listi, zaključujejo rimski dopisniki švedskih listov, dokazujejo, da razumejo uravnovešeno in objektivno vrednotiti novi položaj, ki je nastal v Afriki, pri čemer osvetljujejo zlasti zavezniške namere na tem področju in pogumno poudarjajo nevarnosti, proti katerim mora biti os na straži in ki jih mora pobijati, da nevtralizira grožnjo, ki bi mogla nastati v Sredozemlju.

Preosnova danske vlade

Kodanj, 10. nov. d. Z namenom, da se okrepi dinamika danske politike in njeno delovanje prilagodi sodelovanju z Nemčijo v reševanju skupnih nalog, je bila deloma preosnovana danska vlada. Novo vlado, v kateri je 5 novih osebnosti, je sestavil zunanji minister Erik Scavenius, ki je postal ministrski predsednik, hkrati pa je obdržal listnico zunanjega ministrstva. Scavenius je nadomestil dosedanjega ministrskega predsednika Buhla, ki je zasedel predsedniško mesto za pokojnim Stauningom v maju lanskega leta.

Novi min. predsednik Erik Scavenius je star 65 let. V prvi svetovni vojni je bil Scavenius zunanji minister v vladi C. Th. Zahleja. Od l. 1924 do 1932 je bil Scavenius danski poslanik v Stockholmu, od l. 1932 do 1937 je zastopal dansko zunanje ministrstvo na raznih mednarodnih konferencah in od l. 1932 do 1940 je bil tudi voditelj znanega lista »Politiken«. L. 1940 je Scavenius stopil kot zunanji minister v Stauningovo vlado. Hkrati s preosnovanjem danske vlade je bilo tudi dosedanje prometno ministrstvo razdeljeno na dva dela in sicer v prometno ministrstvo v ožjem smislu ter ministrstvo za javna dela.

Kadar prodajaš ali kupuješ — preglej »Jutrove« male oglase!

NOVE VIŠINE NA KAVKAZU ZAVZETE

Uspešni napadi osovinskih letal in podmornic na angleško-ameriške vojne in transportne ladje pred severnoafriško obalo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 10. nov. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V krajevnih bojih med Novorosijskem in Tuapsejem je bilo zavzetih nekaj važnih višin in so bili na več mestih odbiti sovražni napadi.

Ob Tereku so posebno težke vremenske in krajevne razmere ovirale napad nemških in rumunskih čet. Kljub močnim protinapadom smo v ostrih borbah napredovali.

Severnovzhodno od Mozdoka so lastni napadi v močnih snežnih viharjih uničili sovjetski konjeniški polk in neko drugo skupino.

V Stalingradu udejstvovanje napadalnih oddelkov.

Na fronti ob Donu so rumunske čete v protinapadu odbile napad sovražnika.

Severnozapadno od Voroneža je bilo več sovražnih bunkerjev s posadkami vred uničenih.

V severnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča so letalske skupine izvedle močne napade na sovražnikove oskrbovalne zveze. Močno natrpani kolodvori so bili razbiti, prav tako več vlakov in skladišč. Ponoči je bil zažgan kolodvor v Toropecu.

V severni Afriki so se nemške in italijanske čete umaknile nadalje proti zapadu. Zaščitnice so uspešno zadržale sovražne kolone. Pet angleških letal je bilo v letalskih bitkah sestreljenih.

Bojna letala in podmornice so v močnih napadih podnevi in ponoči pred obalo francoske severne Afrike napadle ameriško-angleške vojne in transportne ladje in so dosegle nove uspehe. Ena križarka je bila zažgana, druga močno poškodovana. Nadaljnjih 8 trgovskih ladij je bilo poškodovanih s težkimi zadetki bomb, med njimi ena 19.000-tonska in ena 10.000-tonska transportna ladja. Podmornice so potopile veliko transportno ladjo za prevažanje čet s 14.000 tonami, poškodovale pa z dvema torpedoma enako ladjo z 18.000 tonami in uničila eno korveto. Ponoči je bil izveden napad na skupino sovražnih križark. Dve sta bili torpedirani, ena izmed njih je eksplodirala, pri drugih pa zaradi dima ni bilo mogoče ugotoviti točnega učinka.

Angleški bombniki so v pretekli noči napadli nekaj krajev v severni in severnozapadni Nemčiji. Prebivalstvo je imelo manjše izgube. Večje število angleških letal je bilo sestreljenih.

Mornariško topništvo je obstreljevalo Dover.

Oživljenje bojev v Stalingradu

Berlin, 10. nov. d. Z zboljšanjem vremena se je na stalingrajskem vojnem področju predvčerajšnjim zopet zelo poživilo delovanje nemških udarnih oddelkov. V industrijskem okraju Stalingrada so nemške čete osvojile nove ugodne postojanke. Lokalni sovražnikovi protisunki so bili povsod zavrnjeni. Nemško letalstvo in topništvo sta ojačila bombardiranje stalingrajskega mesta. Razen vojaških objektov v mestu je nemško letalstvo nadalje učinkovito napadalo sovražnikove postojanke in zlasti topniške baterije na vzhodni obali Volge. Sovražniku so bile prizadete hude izgube. V stepi zapadno od Kaspiškega jezera so nemški oddelki v presenetljivem napadu zapletli v borbo dve sovražnikovi konjeniški diviziji. Nad 300 kozakov z več kot 1000 konji je bilo v tej borbi zajetih.

Nove osvojitve na Kavkazu

Berlin, 10. nov. s. Kolikor se danes doznava na pristojnem mestu, so nemške in zavezniške čete, ki operirajo na bojišču na Kavkazu, tudi včeraj nadaljevale svoje metodično napredovanje navzlic silovitemu in neprestanemu deževju zadnjih dni na ravnem in navzlic snežnim metežem na višjih točkah. V zapadnem delu Kavkaza so napadalci dosegli nove uspehe in pognali sovražnika s trdno držanih postojank. Med napadom planinske pehote je bil sovražnik vržen iz sistema v skale vdelanih utrdb in je bilo pri tem zajetih 150 ujetnikov. Severnozapadno od Tuapseja je bilo obkoljeno večje število sovražnih sil in po nekaj dneh ostre borbe uničenih. V teh operacijah so nemške in zavezniške čete izvojevale nadaljnjih 20 trdnjavic, zajele številne ujetnike in zaplenile vojne potrebščine. Tudi v južnovzhodnem odseku pri Alagirju so nemški napadi pridobili na terenu in zlomili zelo trdovratni odpor rdečih. Čeprav so sneženi viharji preprečili vsakršno delovanje letalstva, se je nemškim grenadirjem posrečilo vdreti v sovjetske postojanke, kjer so še vedno srditi boji. Boljševikom so prispele v zadnjih 24 urah nove rezerve v ta odsek. Ti efektivi pa so, kakor se doznava iz vojaškega vira, neznatni.

Ogromni uspehi nemških podmornic

Berlin, 10. nov. d. Današnji nemški listi objavljajo komentarje k včerajšnjemu posebnemu nemškemu vojnemu poročilu, v katerem so bili objavljeni novi veliki uspehi nemških podmornic proti sovražnikovi plovbi. »Berliner Börsenzeitung« pripominja v svojem komentarju, da so nemške podmornice v kratkem razdobju od 1. do 9. novembra potopile na raznih morjih nič manj kakor 70 sovražnikovih trgovskih ladij s 747.000 br. reg. tonami. K temu je treba prišteti še dve sovražnikovi transportni ladji z 13.000 tonami, ki so jih nemška letala potopila pri Spitzbergih na Severnem ledenem morju. Sovražnik je tako v celoti izgubil v devetih dneh nadaljnjih 460.000 ton svojega trgovskega brodovja.

Berlin, 10. nov. s. Tukajšnji listi pišejo obširno o novem velikem uspehu nemških podmornic, ki so potopile 16 sovražnih ladij s kupno 103.000 tonami. Listi poudarjajo, da je včerajšnje izredno poročilo izrecno govorilo o trgovskih ladjah, ki so bile potopljene predvsem v vodah Karaibskega morja v bližini Trinidadskega otočja, torej v izključno ameriških vodah. List »Lokalanzeiger« pripominja, da so dejanja znova ovrgla angleško-ameriške utvare glede zmanjšanja pomorskih izgub v poslednjih tednih. Kakor znano, so bile izgube v oktobru trikrat večje kakor v istem mesecu l. 1941. List »Völkischer Beobachter« piše, da je bil velik del tovora potopljenih trgovskih ladij namenjen severnoameriškim četam, ki so se izkrcale v francoski severni Afriki in ki bodo sedaj brez potrebne oskrbe. List zaključuje s pripombo, da predstavlja razen tega novi uspeh podmornic demanti najnovejših izmišljotin v Knoxovih izjavah, po katerih naj bi bila nemška podmorniška nevarnost v ameriških vodah še prav posebno izločena zaradi najnovejših modernih obrambnih naprav.

Buenos Aires, 10. nov. s. Severnoameriško mornariško ministrstvo objavlja izgubo britanske tovorne ladje majhne tonaže, ki je bila torpedirana in potopljena v drugi polovici septembra na Atlantiku ob severni obali Južne Amerike.

Barbarsko postopanje z japonskimi interniranci v anglosaških državah

Tokio, 8. nov. s. Vsi listi objavljajo proteste japonske vlade proti Zedinjenim državam v Kanadi zaradi postopanja z japonskimi interniranci. Listi soglasno žigosajo angleško-ameriško zadržanje, pripominjajoč, da morajo samo metode surovosti spraviti Angleže in Američane k takšnemu postopanju do neoboroženih oseb, ki se ne morejo braniti. List »Ašahi« ugotavlja, da je približno 4000 Japoncev v Zedinjenih državah, 2000 v Indiji in 3400 v Avstraliji podvrženih neverjetnemu trpljenju v koncentracijskih taboriščih. List nadalje pripominja, da je bilo v Zedinjenih državah 280.000 Japoncev razlaščenih in prisiljenih, da zapustijo svoja bivališča, medtem ko so jih v Kanadi prisilili še k prisilnemu delu. Tudi v Južni Ameriki, zlasti v Braziliji položaj 230.000 Japoncev ni rožnat.

Potopljen ameriški rušilec

Buenos Aires, 9. nov. s. Uradno poročajo, da je bil potopljen pri Guadalcanaru ameriški rušilec »Dunkan«. Rušilec je izpodrival 1.700 ton. Oborožen je bil s petimi topovi po 127 mm, z 12 cevmi za torpeda po 553 mm. Spuščen je bil v morje letos.

Izpremembe v japonskem vojnem vodstvu

Tokio, 10. novembra s. Mornariško ministrstvo objavlja imenovanje admirala Zenga Joschidasa za vrhovnega poveljnika japonskega brodovja v kitajskih vodah kot nasled admirala Mineičija Koge, ki je bil imenovan za poveljnika pomorskega oporišča v Joposuki. Admiral Joschidas je bil mornariški minister v treh vladah in je član vrhovnega vojnega sveta. Poročajo nadalje, da sta bila admirala Soemu Tojod in podadmiral Nogoru Pirata imenovana za člane vrhovnega vojnega sveta. Podadmiral Horemoči Tikahaši je bil imenovan za poveljnika pomorskega oporišča Kurekure.

Gospodarska svetovalca za grško vlado

Dunaj, 9. nov. s. »Südost Echo« beleži zadovoljstvo, ki se je pojavilo v Atenah zaradi tega, da je bila dvema zastopnikoma Osi italijanskemu pooblaščenemu ministru D'Agostinu in nemškemu pooblaščenemu ministru Neubacherju, poverjena naloga rešitve gospodarskih in finančnih vprašanj Grčije. Grška vlada, ki ima pred seboj nelahko nalogo, da uvede v državi nov gospodarski red in odstrani napake preteklosti, je že pred časom izrazila svojo željo, da bi ji pri tem pomagala dva svetovalca osi. Grški minister proizvodnje Gotsamanis je v ta namen vzpostavil stike s pristojnimi uradi v Rimu in Berlinu. Čim sta oba posebna komisarja prispela v Atene, sta se takoj lotila svojega dela in si ob sodelovanju okupacijskih oblasti in grške vlade preskrbela potrebne podatke, da bi mogla nato proučiti možnosti stabilizacije splošnega položaja v Grčiji. Italija in Nemčija sta že takoj po zlomu prejšnjega režima nudile novi vladi izdatno pomoč, med drugim tudi s tem, da sta nadaljevali dosedanje trgovske zveze. Sedaj pa gre za pripravo daljšega načrta, kar je v glavnem naloga obeh posebnih komisarjev.

Nesposobnost ameriške birokracije

Buenos Aires, 7. okt. s. Severnoameriški obzornik »The American« razpravlja v članku z naslovom »Ali lahko izgubimo to vojno v Washingtonu« o nesposobnosti ameriške uprave ter žigosa splošno ameriško birokracijo. Revija ugotavlja, da manjka Zedinjenim državam predvsem velikega voditelja, ki bi ga vsi poslušali. Pisec članka je predsednik posebne komisije v senatu Harry Brummond, ki ji je poverjeno nadzorstvo nad izvajanjem načrtov za oboroževanje, obenem pa je tudi član komisije za proučevanje vseh vojaških vprašanj v senatu. Brummond, ki je v tem svojstvu točno poučen o vseh podrobnostih vojne proizvodnje, naglaša v svojem članku, da je bilo od 1. marca dalje, ko je bila posebna komisija ustanovljena, izdanih nad 6000 spričeval. Nevarnost nam grozi, zaključuje Brummond svoja izvajanja, da bomo vojno izgubili prav v Washingtonu, ker birokracija v nezaslišanih oblikah zavira delovanje državnega ustroja z vedno novimi problemi med vojaškimi in civilnimi oblastmi. Glasilo severnoameriške republikanske stranke »Newyork Sun« piše, da je do izvolitve Deweya za guvernerja New Yorka prišlo samo zaradi reakcije javnega mnenja na mnoge zmede in zmešnjave v državni birokraciji. Politični krogi v Washingtonu smatrajo izid teh volitev kot odgovor volilcev iz najbolj važnih pokrajin države, da mora vlada bodisi čim prej zboljšati vse upravno postopanje v vojnem času ali pa bo neizogibno sledil poraz.

Manifestacija „Portugalske legije" v Lizboni

Lizbona, 9. nov. s. Danes se je tu vršila parada članov »Portugalske legije« pred 2500 zelenimi srajcami. Uradni govornik je v svojem govoru povedal med drugim, da je domovina, kakor nekoč, ko so padali stolpi Alcazarja, spet v nevarnosti, z njo pa tudi vse vrednote človeštva in civilizacije. Govornik je ostro nastopil proti zločincem brez vesti, ki so plačani od tujca in ki hočejo uničiti portugalsko duhovno edinost in red ter s tem kompromitirati usodo naroda. Nato je še dodal: Dogodki zadnjih dni so nam pokazali, kako daleč sega delovanje teh ljudi pri odstranjevanju delovnih sil od izvrševanja njihove dolžnosti. Legionarji so nato defilirali po mestu ob vzklikih prebivalstva.

Sklepi proračunske komisije fašistične zbornice

Rim, 9. nov. s. Glavna komisija za proračun v zbornici fašijev in korporacij se je danes sestala pod predsedstvom nar. svet. Acerba, da prouči mnoga važna vprašanja. Seje so se udeležili finančni minister Thaon di Revel ter podtajnik v vojnem ministrstvu Scuero. Komisija je predvsem odobrila pooblastilo ministrstvu za mornarico glede gradnje novih ladij ter vojnemu in letalskemu ministrstvu glede stroškov, ki so v zvezi z vojnim stanjem. Navzoči so pri tej priliki izrekli tople pozdravne besede slavni italijanski vojski, ki s tolikim junaštvom in požrtvovalnostjo brani čast in usodo domovine. Nato je komisija odobrila izpremembe, ki jih je senat izglasoval v načrtu zakona glede taks ter glede legalizacije podpisov. Na seji so se obravnavali še drugi važni finančni problemi.

Senator prof. Federico Millosevich umrl

Rim, 9. nov. s. V Rimu je umrl senator prof. Federico Millosevich, ki je bil rojen v Benetkah 10. januarja 1875. in je veljal za enega najboljših italijanskih mineralogov. S svojimi publikacijami je veliko doprinesel k raziskovanju mineraloškega sestava Italije. Med prvo svetovno vojno je vodil nekatere mineraloške službe ministrstva za orožje in strelivo. Bil je profesor mineralogije najprej na vseučilišču v Sassariju, potem pa v Rimu ter je za naučne zasluge dobil odlikovanje zlate zvezde. Leta 1935. je bil podpredsednik Kr. nacionalne akademije »Dei lincei«, ko je bila ta akademija priključena Kr. italijanski akademiji, pa je postal član akademskega sveta te akademije. Senator je bil od leta 1928. dalje.

Mednarodni kongres matematikov

Rim, 9. nov. s. Na mednarodnem kongresu matematikov v tukajšnjem Kr. zavodu za višjo matematiko so bile danes razprave, v katerih so predavali Keresz kot zastopnik Madžarov, Speiser iz Švice ter Italijan Ricci. Predavanja so se tikala moderne teorije o številih in o skupinah ter italijanske algebrajične geometrije s posebnim ozirom na najnovejša raziskavanja znanstvenika Severija. Sestankom predsedujeta Nemec Blaschke in Norvežan Heegaard. Ob otvoritvi zasedanja je profesor Speiser iz Curiha izrekel v imenu navzočih učenjakov pozdrav Italiji in italijanskemu geniju, kar so navzoči sprejeli z velikim odobravanjem.

Potres na Kitajskem

Šanghaj, 10. nov. d. Iz Fučoua, glavnega mesta pokrajine Fukien, javljajo, da so zabeležili tamkaj več potresnih sunkov. Doslej še ni podrobnih vesti o povzročeni škodi.

Obnovite naročnino!

Visoki komisar proučuje vprašanje državnega gledališča

Visoki Komisar je pretekle dni v Vladni palači proučeval vprašanja, ki se tičejo državnega gledališča, v navzčnosti šefa Tiskovnega in Propagandnega urada dr. De Cecca, inspektorja za tehnično službo inž. Farine, ravnatelja računovodstva rag Celaschi-ja, ravnatelja opere dr. Ukmar-ja, glavnega tajnika drž. gledališča Darijana ter arhitekta inž. Černivca.

Na sestanku so podrobno pretresali vsa nujna dela in vprašanja, predvsem ekonomski položaj osebja in v prvi vrsti položaj pogodbenih nastavljencev.

Visoki komisar predsedoval sestanku za ojačenje ljubljanske zastavljalnice

Visoki Komisar je predsedoval v Vladni palači sestanku za okrepitev ljubljanske zastavljalnice.

Na sestanku so bili navzoči: šef kabineta Viceprefekt dr. Bisia, župan gen. Rupnik, podžupan Viceprefekt dr Tranchida, ravnatelj ljubljanske podružnice Banco d'Italia rag. Bilancioni, predsednik Hranilnice za Ljubljansko pokrajino Avsenek, ravnatelj zastavljalnice dr. Rudolf, izvedenec rag. Tosoni in predsednik občinske podporne ustanove Campana

Po podrobnem poročilu izvedenca in ravnatelja dr. Rudolfa o sedanjem položaju zastavljalnice je Visoki Komisar izdal odredbe, da se izvedejo potrebni ukrepi, ki bodo ustanovi dovolili razviti v polni meri, zlasti pa v sedanjem trenutku, njeno obsežno nalogo socialnega podpiranja.

Podal je smernice, da se dajo zastavljalnici na razpolago potrebna finančna sredstva za redno izvrševanje njenega delovanja.

Ekscelenca Grazioli je razen tega odobril že podvzete ukrepe za izplačilo polic za zimsko obleko potrebnih družin in je zvišal že nakazani znesek v to svrho od 50.000 lir na 65.000 lir s soudeležbo občinskega podpornega odbora v Ljubljani.

Brezplačni obedi v otroških zavetiščih

Visoki Komisar je odredil, da se prične 16. t. m. brezplačno razdeljevanje obedov v vseh otroških zavetiščih glavnega mesta in pokrajinskih središč, kjer ta oblika podpiranja trenutno še ni bila izvedena.

Tega novega ukrepa Vlade v korist potrebnim otrokom ljudstva bo deležnih nad 400 otrok.

Zaplemba imovine upornikov

Ustanovitev Zavoda za upravljanje in likvidacijo zaplenjene imovine

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in glede na razglas Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino in Poveljnika XI. Armadnega zbora z dne 18. avgusta 1942-XX o zaplembi imovine upornikov, **odreja:**

Člen 1. Premična in nepremična imovina upornikov se zapleni in izroči v last:

1. rodbinam vojakov in drugih državnih uslužbencev ali uslužbencev pomožnih ustanov, ki so padli v bojih ali postali žrtev napadov v Ljubljanski pokrajini;

2. pohabljencem in invalidom navedenih vrst

Člen 2. Za imovino upornikov se smatra:

1. imovina, ki je last ubitih v bojih, ustreljenih ali po sodnem postopku usmrčenih;

2. imovina, ki je last za orožje sposobnih moških v starosti od vštetega 18 do vštetega 60. leta, pa so te osebe brez opravičenega vzroka odsotne z njihovega rednega bivališča;

3. imovina, ki je last oseb, ki so storile katero izmed naslednjih zločinstev:

a) napad na edinstvo, neodvisnost in neokrnjenost države,

b) napad na varnost države,

c) oborožena vstaja,

d) prevratne družbe,

e) prevratna propaganda ali zagovarjanje prevratnih dejanj,

f) napad na telesno varnost ali osebno svobodo oseb, ki pripadajo oboroženim silam,

g) zločinstva zoper notranjo državno ureditev,

h) napad na javno varnost ali na javni promet.

Člen 3 Proti nasnovateljem, podpirateljem in vobče proti osebam, ki kakor koli dajejo zavetje ali pomoč storilcem katerega izmed kaznivih dejanj iz št. 3 prednjega člena 2., se uporabijo, čeprav gre za bližnje sorodnike poleg zaplembe imovine iste kazni, ki veljajo za dejanske storilce zadevnih zločinstev.

Člen 4 Zaplemba imovine se razteza tudi na imovino rodbinskih članov upornikov, če bi bil upornik po veljavnih civilnih zakonih zakoniti dedič lastnikov imovine in to v razmerju, v katerem bi bil deležen zakonitega nasledstva.

Člen 5. Predlog za zaplembo morajo vojaška poveljništva (kr. vojska, zbor kr. karabinjerjev, kr. finančna straža, M. V. S. N.) in policijski organi, ki so ugotovili odgovornost oseb, zoper katere je treba postopati, vložiti pri Visokem komisariatu.

Hkrati z vložitvijo predloga morajo oblastva iz prednjega odstavka opraviti sekvester imovine osebe, ki je dala za to povoda, in morajo o tem poročati glede oseb, ki bivajo v mestu Ljubljani Visokemu komisariatu, glede oseb, ki bivajo v ostalem delu Ljubljanske pokrajine pa krajevno pristojnemu okrajnemu komisarju in morajo obenem poskrbeti, da se sekvestrirana imovina takoj izroči.

Če gre za nepremičnine ali za industrijska ali trgovinska podjetja, imenuje za imovino, ki je v mestu Ljubljani, Visoki komisar, glede imovine, ki je na ostalem delu pokrajine pa pristojni okrajni komisar sekvestra z nalogom, da jo upravlja.

Če je imovina osebe, ki je dala povod za ukrep, deloma v mestu Ljubljani, deloma pa v ostalem delu pokrajine, imenuje sekvestra Visoki komisar.

Stroški za sekvestra in upravo obremenjajo sekvestrirano imovino.

Člen 6. Zaplembo premične in nepremične imovine, ki je last upornikov ali njih rodbinskih članov, po prednjih členih odredi z odlokom Visoki komisar.

Ovedbe, ki se nanašajo na predlog za zaplembo, opravi Zavod iz člena 10, ki poskrbi, če se zaplemba odredi, na podstavi tega odloka za prepis lastninske pravice zaplenjene nepremičnine na svoje ime v zemljiških knjigah pristojnega okrajnega sodišča.

Če Visoki komisar ne misli odrediti zaplembe, obvesti o tem zadevnega okrajnega komisarja in sekvestra z ukazom, naj vrne stvari in nepremičnine, ki so pod sekvestrom, prizadetim strankam.

Čl. 7. Odlok o zaplembi se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino in obsega poziv morebitnim imetnikom premičnin po katerem koli naslovu in dolžnikom osebe, na katero se nanaša, naj prijavijo v 30 dneh od objave zavodu iz člena 10 te naredbe stvari, ki jih imajo, in dolgove, katere imajo, s prepovedjo upravičencem ali drugim vrniti stvari ali dolgovani znesek tudi le deloma plačati.

Čl. 8. Kršitelji prijavne obveznosti ali prepovedi iz prednjega člena se kaznujejo, če ni dejanje huje kaznivo, z zaporom do dveh let in v denarju do 10.000 lir. Odredi se tudi zaplemba neprijavljenih stvari, oziroma če se stvari ne vrnejo, plačilo njihove dvojne vrednosti Zavodu iz člena 10. Tudi se odredi dvojno plačilo zneskov, ki so bili nepredpisno plačani in se niso vrnili.

Za sojenje teh kršitev je pristojno Višje vojno sodišče Višjega poveljništva oboroženih sil »Slovenia-Dalmazia«, oddelek v Ljubljani.

Čl. 9. Za terjatve, ki obremenjajo sekvestrirane ali zaplenjene stvari in nepremičnine, ne sme nastati drugim osebam s tem nobena škoda, ako so nastale terjatve pred 18. avgustom 1942-XX. Obstoj takih terjatev se mora prijaviti zavodu iz člena 10. v 30 dneh od objave odloka o zaplembi v Službenem listu.

Čl. 10. Ko se odredi zaplemba, preneha sekvester iz člena 5. in se prenese imovina, hkrati s sekvestrovim poročilom o upravi na »Zavod za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini«, ki se v ta namen ustanavlja.

Čl. 11. Zavod iz prednjega člena je pravna oseba. Upravlja ga svet, ki je sestavljen iz predsednika, katerega imenuje Visoki komisar, in iz drugih štirih članov, katere tudi imenuje Visoki komisar na predlog Poveljništva oboroženih sil Ljubljanske pokrajine, Zveznega tajnika PNF v Ljubljani, inspektorja za pravosodje pri Visokem komisariatu in Pokrajinskega korporacijskega sveta Ljubljanske pokrajine.

Visoki komisar imenuje z odlokom nadzorstveni odbor treh članov, sestavljen iz načelnika računovodstva Visokega komisariata, ki odboru predseduje, iz enega člana, ki ga predlaga zvezni tajnik PNF, in enega člana, ki ga predlaga Pokrajinski korporcijski svet.

Bilanca zavoda se mora na koncu vsakoletnega poslovanja predložiti Visokemu komisarju v odobritev.

Zavod se vodi po pravilih, ki se morajo predložiti Visokemu komisarju v odobritev in se objavijo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Pravila morajo obsegati predpise o postopku, kako naj se zaplenjena imovina dodeli interesentom iz člena 1. te naredbe ali zanje realizira.

Dokler se upravni organi v redu ne konstituirajo, se postavi Zavodu na čelo izredni komisar, ki se pooblašča, da predloži pravila.

Čl. 12. Dodelitve, ki jih sklene »Zavod za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini« in jih odobri Visoki komisar, so veljaven naslov, da se izvede v zemljiških knjigah vknjižba prepisa lastninske pravice do nepremičnine v prid koristnikom.

Čl. 13. »Zavod za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini« je oproščen plačevanja vseh taks in dopolnilnih taks kakršne koli narave in vrste, v prid kakršne koli ustanove, izvzemši menične takse.

Zlasti so prosti in oproščeni kakršne koli takse in dopolnilne takse kakor tudi kakršne koli oblike davka prenosi tako premične kakor nepremične lastnine na omenjeneni zavod na podstavi odlokov o zaplembi in ol Zavoda na njegovega prvega naslednika, kakor tudi listine, kupoprodajne pogodbe, predlogi, odločbe in vpisi v zemljiško knjigo v zvezi in zaradi gornjih prenosov lastninske pravice in glede zadevnih zemljiškoknjižnih vpisov in glede zbrisov drugih stvarnih pravic.

Čl. 14. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

*

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odloča glede na svojo naredbo z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201 o zaplembi imovine upornikov in ustanovitvi Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje te imovine, da se imenuje za izrednega komisarja tega zavoda s pravicami in nalogami iz čl. 11. naredbe z dne 6. novembra 1942-XXI št. 20. Fašist adv. Luigi **Pilo.** Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino«.

Ljubljana, dne 6. novembra 1942-XXI.

Visoki komisar Emilio Grazioli

Madžarski stipendisti v Italiji. V prostorih italijanskega kulturnega instituta v Budimpešti, je bila te dni majhna svečanost, ko se je poslovilo 16 madžarskih štipendistov, ki bodo študirali v Italiji. Pozdravil jih je ravnatelj kulturnega instituta Bizzarri. Tajnik budimpeštanskega fašija in poverjenik italijanske visokošolske zveze Falcki je rekel, da madžarski visokošolci, ki potujejo v Italijo, ne bodo tam iskali nikakšne propagande, marveč zgolj kulturo. Štipendisti bodo večji del študirali na tehnični univerzi.

Rojstni dan Vel. Kralja in Cesarja

V sredo 11. t. m. se proslavi rojstni dan Veličanstva Kralja in Cesarja z izobešenjem zastav na javnih zgradbah. Osebje javnih uradov bo opravljalo redno svoje delo.

Komunisti umorili mladega duhovnika

Grosupeljska okolica in ves gozdnati predel proti Višnji gori je spadal med one kraje v naši pokrajini, ki so v dobi partizanskega besnenja posebno hudo trpeli. Tam je paševal prosluli partizanski kolovodja Lado Potokar, katerega so ljudje poznali in se ga bali kot enega najbolj brezsrčnih krvolokov. Zato so bili ti kraji tudi med prvimi, ki so se otresli strahu pred komunisti in se jim postavili dejansko v bran. Odločni odpor kmečkih mož in fantov je občutil na lastnem telesu tudi Potokar sam, ker so ga fantje pomagali uloviti in so tako pripomogli, da je prejel zasluženo kazen, ljudje pa so si oddahnili.

Ko je bil Lado Potokar prijet, so se njegovi pajdaši razbežali v gozdove. Počasi pa se jih je nekaj vnovič zbralo in so začeli spet strahovati ljudi. V večje vasi si sedaj iz strahu pred domačimi prebivalci ne upajo več, parkrat pa so tudi v zadnjem času še vdrli v manjša, oddaljena naselja. V noči od nedelje na ponedeljek, od 25. na 26. oktobra je prišla ena teh komunističnih tolp ropat v Staro vas in v Perovo pri Grosupljem. V Perovem se je v hiši nekega znanca mudil tudi kaplan **Anton Hočevar.** Ko so komunisti vdrli v dotično hišo, so našli tam tudi mladega duhovnika. Hišo so izropali, kaplana Hočevarja pa odvlekli s seboj. Ni se več vrnil. Pred nekaj dnevi se je zvedelo, da **so ga** komunistični razbojniki v gozdu blizu Podlipoglava umorili.

Kaplan Anton Hočevar je bil šele tri leta duhovnik. Zaradi njegove vesele narave in njegovega dobrega srca so ga imeli ljudje povsod radi. Njegova nasilna smrt je na vse prebivalstvo naredila najglobljі vtis. Vendar komunisti niso dosegli svojega namena, če so mislili, da bodo z umorom mladega duhovnika pognali ljudi zopet v strah pred seboj. Zgodilo se je ravno nasprotno, prebivalstvo je še bolj ogorčeno in še bolj trdno odločeno iztrebiti komunizem do korenin.

Damoklejev meč nad zavezniki

Kakor smo že poročali, so nemške podmornice potopile v zadnjem času na raznih morjih, od Arktičnega oceana in severnega Atlantika do južnega Atlantika in Indijskega oceana novih 26 sovražnih ladij v skupni tonaži 168.000 ton. Včeraj pa je nemško vrhovno poveljništvo izdalo novo izredno poročilo, ki ugotavlja potopitev nadaljnjih 16 trgovskih ladij s skupno 103.000 br. reg. tonami. — S tem je bil anglosaški plovbi prizadet nov hud udarec v dolgi verigi vseh dosedanjih, ki so imeli za posledico, kakor je omenil tudi Hitler v svojem nedeljskem govoru v Monakovu, potopitev nad 20 milijonov ton sovražnega brodovja v tej vojni, kar pomeni znatno več, kakor je bilo sovražnega brodvja potopljenega v vseh štirih letih prve svetovne vojne. S tem je zgovorno dokazana udarna moč nemškega in zavezniškega podmorniškega orožja, ki predstavlja tako rekoč že od izbruha te vojne dalje pravi Damoklejev meč nad glavo vseh tako zvanih »združenih narodov«.

Zanimivo je, da se je področje podmorniškega delovanja sil trojnega pakta razširilo prav v trenutku, ko so v Washingtonu in Londonu vsi poklicni činitelji prepričevali javnost, da so bili podvzeti uspešni ukrepi za popolno osvoboditev zavezniških plovnih poti te velike nevarnosti, ki deluje nevidno, a zato tem uspešneje. Roosevelt se očitno zaveda te velike grožnje, ko ves prestrašen neprestano napoveduje vedno nove fantastične gradnje (seveda samo na papirju, kajti tudi njegovi neposredni sodelavci in tisk ne morejo prikriti resnega položaja, ki je nastal zaradi potapljanja brodovja). Gotovo je, da bi bila takšna neprestana potapljanja nevarna celo za kontinentalno silo, kaj šele za države, ki vso svojo moč naslanjajo predvsem na morje in pomorske sile. V Londonu ni seveda zaskrbljenost nič manjša, kakor kažejo razne tolažljive izjave odgovornih krogov, ki bi hoteli prikriti javnosti dejansko stanje. Potrebe bojišč, ki niso majhne in celo naraščajo od dne do dne, pa zahtevajo nujno oskrbo prav na velike pomorske razdalje, kjer je plovba tako negotova. Gotovo so med drugim prav ta spoznanja, ki silijo Anglosase, da se od časa do časa zatečejo k raznim slepilnim manevrom, ki naj bi nametali nekoliko peska v oči nepoučeni javnosti, toda vse to ne more prikriti njihove zaskrbljenosti zaradi stalne grožnje onega Damoklejevega meča nad njihovimi glavami, ki ga predstavlja podmorniško orožje sil trojnega pakta, ki zadaja anglosaškim velesilam najhujše udarce na najobčutljivejšem mestu...

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško vojno sodišče vrhovnega poveljništva Oboroženih sil »Slovenija — Dalmazia« odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo v zadevi proti Ivec Ani, pok. Ivana in Katarine Gornik, roj. v Metliki 22. III. 1908, tam bivajoči, Šivilji, nahajajoči se v begstvu.

Obtožena je bila:

a) zločina po čl. 1. Ducejeve naredbe z dne 3. V. 1942, ker je v Gornji Lokvi v nedoločenem času do 7. IX. 1942 pripadala k združbi, naperjeni na nasilni prevrat političnega in družbenega reda v državi;

b) zločina po čl. 110 k. z. in po čl. 16 Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941, ker je meseca junija leta 1942 prenašala zdravila članom nekega oboroženega krdela, ležečega na gori Kerbec;

c) zločina po čl. 2. Ducejeve naredbe z dne 24. X. 1941, ker je bila v nedovoljeni posesti pištole.

Iz teh razlogov je sodišče spoznalo Ivec Ano za krivo pripisanih ji zločinov in jo obsodilo **v dosmrtno ječo** z vsemi zakonitimi posledicami ter na plačilo razpravnih stroškov in vzdrževanja v zaporu.

Sodišče je odredilo objavo sodbe v izvlečku po enkrat v »Jutru« v Ljubljani in v »Piccolu« v Trieste.

Ljubljana, 5. novembra 1942-XXI.

Gospodarstvo

Novi seznami točk za oblačilne predmete

Včeraj smo na tem mestu objavili vsebino naredbe Visokega komisarja o novih predpisih za porazdeljevanje tekstilnih izdelkov in oblačilnih predmetov. Naredba je objavljena v »Službenem listu« z dne 7. t. m.

Kakor smo že včeraj navedli se tabeli A in B (ki vsebujeta sezname točk za posamezne predmete, vezane na izkaznice, in izdelke, ki niso vezani na izkaznice) iz naredbe Visokega komisarja z dne 8. novembra 1941-XX nadomeščata z novima tabelama A in B. V naslednjem prinašamo nove sezname točk.

TABELA A

I. Oblačilni predmeti za moške in dečke

(izvzemši pletenine in nogavice)

	Število točk (z arabskimi štev.) za vsak predmet
1. **Jopiči** (izvzemši delovne):	
a) iz blaga, težk. nad 300 g na m; **moški**	46
dečki (dolžina 48—65 cm)	24
b) iz blaga, težk. do 300 g na m; **moški**	31
dečki (dolžina 48—65 cm)	15
2. **Telovniki:**	
a) iz blaga, težk. nad 300 g na m; **moški**	7
dečki (dolžina do 50 cm)	4
b) iz blaga, težk. do 300 g na m; **moški**	5
dečki (dolžina do 50 cm)	3
3. **Hlače** (izvzemši delovne):	
a) iz blaga, težk. nad 300 g na m; **moški**	30
dečki (dolžina do 95 cm)	14
b) iz blaga, težk. do 300 g na m; **moški**	20
dečki (dolžina do 95 cm)	10
4. **Kratke hlače:**	
a) iz blaga, težk. nad 300 g na m; **moški**	17
dečki (dolžina 35—45 cm)	8
b) iz blaga, težk. do 300 g na m; **moški**	10
dečki (dolžina 35—45 cm)	5
5. **Zimske suknje, plašči in površniki:**	
a) iz blaga, težk. nad 500 g na m; **moški**	85
dečki (dolžina 66—95 cm)	51
b) iz blaga, težk. do 500 g na m; **moški**	71
dečki (dolžina 66—95 cm)	40
6 **Dežni plašči in dežne pelerine:**	
a) iz gumiranega platna, celofana ali drugih sintetičnih snovi: **moški**	22
dečki (dolžina 66—100 cm)	12
b) ostali: **moški**	42
dečki (dolžina 66—100 cm)	27
7. **Srajce** katere koli oblike in za katero koli rabo:	
a) z dolgimi rokavi, s prišitim ali prostim ovratnikom, vštevši dodatni ovratnik in par manšet: **moški**	14
dečki (dolžina 61—65 cm)	8
b) s kratkimi rokavi: **moški**	10
dečki (dolžina 61—65 cm)	6
8. **Ovratniki: moški in dečki**	1
9. **Manšete (1 par): moški in dečki**	1
10. **Kravate: moški in dečki**	2
11. **Delovne halje:**	
a) iz tipiziranih tkanin kat. D št. 3, 69 in 157	25
b) ostale	45
12. **Delovni jopiči** iz tipiziranih tkanin kat. D št. 3, 69 in 157	20
13. **Delovne hlače** iz tipiziranih tkanin kat. D št. 3, 69 in 157	10
14. **Spodnje hlače (ne iz pletenin):**	
a) dolge: **moški**	8
b) kratke: **moški**	5
dečki (dolžina 27—35 cm)	3
15. **Pižame:**	
a) nočne: **moški**	22
dečki (dolžina jopiča do 65 cm, hlač do 95 cm)	16
b) dnevne: **moški**	46
dečki (dolžina jopiča do 65 cm, hlač do 95 cm)	35
16. **Halje:**	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m; **moški**	53
dečki (dolžina do 100 cm)	35
b) iz blaga, težk. do 200 g na m; **moški**	41
dečki (dolžina do 100 cm)	23
17. **Kopalni plašči: moški**	30
dečki (dolžina do 100 cm)	18
18. **Žepni robci:**	
ne pod 25×25 do 50×50 cm: **moški in dečki**	1
19. **Ostali robci in šerpe (ne iz pletenin:**	
a) do ½ m²: **moški in dečki**	3
b) nad ½ do 1 m²: **moški in dečki**	6
c) nad 1 m²: **moški in dečki**	12
20. **Predpasniki** in prašne halje: **moški**	15
dečki (dolžina 66 do 90 cm)	10
21. **Šali: moški in dečki**	17
22. **Kožuhi: moški**	120
23. **Rokavice** iz tkanin ali iz usnja: **moški in dečki**	3
24. **Klobuki** iz klobučevine: **moški in dečki**	5
25. **Čepice: moški in dečki**	3

II. Oblačilni predmeti za ženske in deklice

(izvzemši pletenine in nogavice)

	Število točk (z arabskimi štev.) za vsak predmet
1. **Obleka** v enem samem kosu:	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m: **ženske**	44
deklice (dolžina 61—90 cm)	33
b) iz blaga, težk. do 200 g na m: **ženske**	23
deklice (dolžina 61—90 cm)	17
2. **Posamezne jopice:**	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m: **ženske**	36
deklice (dolžina 48—65 cm)	25
b) iz blaga, težk. do 200 g na m: **ženske**	20
deklice (dolžina 48—65 cm)	14
3. **Srajčke:**	
ženske	9
deklice (dolžina do 40 cm)	6
4. **Spodnja krila:**	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m: **ženske**	18
deklice (dolžina 35—60 cm)	13
b) iz blaga, težk. do 200 g na m: **ženske**	10
deklice (dolžina 35—60 cm)	7
5. **Zimske suknje, plašči in površniki:**	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m: **ženske**	77
deklice (dolžina 66—95 cm)	45
b) iz blaga, težk. do 200 g na m: **ženske**	38
deklice (dolžina 66—95 cm)	23
6. **Dežni plašči in dežne pelerine:**	
a) iz gumiranega platna, celofana ali drugih sintetičnih snovi: **ženske**	22
deklice (dolžina 66—100 cm)	12
b) ostali: **ženske**	42
deklice (dolžina 66—100 cm)	27
7. **Srajce:**	
a) katere koli oblike in za katero koli rabo, izvzemši spalne srajce: **ženske**	6
deklice (dolžina 61—75 cm)	4
b) spalne srajce: **ženske**	13
deklice (dolžina do 120 cm)	9
8. **Spodnje hlačke (ne iz pletenin):**	
ženske	4
deklice (dolžina 27—35 cm)	3
9. **Spodnje obleke in kombineže** (ne iz pletenin):	
ženske	9
deklice (dolžina do 80 cm)	6
10. **Domače in prašne halje:**	
ženske	15
deklice (dolžina do 90 cm)	10
11. **Predpasniki:**	
a) delovni: **ženske in deklice**	6
b) za sobarice: **ženske in deklice**	3
12. **Kopalni plašči: ženske**	30
deklice (dolžina do 100 cm)	17
13 **Pižame: ženske**	22
deklice (dolžina jopiča do 60 cm, hlač do 90 cm)	16
14. **Halje:**	
a) iz blaga, težk. nad 150 g na m: **ženske**	49
deklice (dolžina do 100 cm)	28
b) iz blaga, težk. do 150 g na m: **ženske**	18
deklice (dolžina do 100 cm)	9
15. **Kostumi za sončenje** (ne iz pletenin):	
ženske	12
deklice (dolžina hlačk 31—40 cm)	10
16. **Žepni robci:**	
ne pod 25×25 do 50×50 cm: **ženske in deklice**	1
17. **Ostali robci** in šerpe (ne iz pletenine):	
a) do ½ m²: **ženske in deklice**	3
b) nad ½ do 1 m²: **ženske in deklice**	6
c) nad 1 m²: **ženske in deklice**	12
18. **Rokavice** iz tkanin ali iz usnja: **ženske in deklice**	3
19. **Klobuki:**	
a) iz klobučevine, baržuna, pletenin ali druge tkanine, opremljeni ali ne: **ženske**	4
deklice (obseg največ 56 cm)	3
b) iz slame, lubja, palmovih vlaken, oblanja ali podobnih snovi, opremljeni s tkaninami, ki so vezane na izkaznico: **ženske**	3
deklice (obseg največ 56 cm)	2
20. **Šali: ženske in deklice**	17
21. **Kožuhi:**	
A) jagnječi, kozji, zajčji, mačji ali krtji:	
a) kazaki, dolgi do 50 cm: **ženske in deklice**	25
b) jopiči in plašči od 51—90 cm: **ženske in deklice**	30
c) plašči nad 90 cm: **ženske**	40
B) ostali kožuhi:	
a) jopiči: **ženske in deklice**	70
b) plašči: **ženske in deklice**	100

III. Oblačilni predmeti za otroke od 1. do 4. leta

(izvzemši pletenine in nogavice)

	Število točk (z arabskimi štev.) za vsak predmet
1. **Obleke** (v enem samem kosu z dolžino 60 cm ali v dveh kosih z jopičem do 47 cm in hlačkami ali krilcem do 34 cm:	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m	17
b) iz blaga, težk. do 200 g na m	9
2. **Kratke hlače in kratka krila** (dolžina do 34 cm):	
a) iz blaga, težk. nad 200 g na m	7
b) iz blaga, težk. do 200 g na m	3
3. **Zimske suknje, površniki, plašči in dežni plašči** (dolžina do 65 cm)	17
4. **Srajce** (dolžina do 60 cm)	3
5. **Spodnje hlačke** (ne iz pletenin; dolžina do 26 cm)	3
6. **Pižame** (dolžina do 90 cm)	6
7. **Žepni robci**, pod 25×25 cm, za 1 par	1
8. **Predpasniki** (dolžina do 65 cm)	3
9. **Šali in šerpe** (ne iz pletenin) do ½ m²	3

IV. Pletenine in nogavice

	Število točk (z arabskimi štev.) za vsak predmet
1. **Pletenine**, spodnje, vrhnje ali kopalne:	
a) težke do 50 g	3
b) težke od 51—100 g	6
c) od 101 do 150 g	9
za večje teže po 3 točke za vsakih nadaljnjih 50 g ali manj.	
2. **Nogavice** in kratke nogavice za par:	
moški in ženske	2
dečki (dolžina stopala nad 18⅔ cm do 26 cm)	1
deklice (dolžina stopala nad 18⅔ do 23⅓ cm)	1
otroci (dolžina stopala do 18⅔ cm)	1
3. Otroške sportne nogavice za 1 par:	
moške in ženske	7
dečki (nad 18⅔ do 26 cm)	5
deklice (nad 18⅔ do 23⅓ cm)	5
otroci (do 18⅔ cm)	1

Nadaljevanje sledi

Podaljšanje odmere zgradarine za leto 1943

Ker se dohodek od zgradb v tekočem letu ni bistveno spremenil in se torej za leto 1943. lahko odmeri davek, kakor je bil odmerjen za leto 1942., je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na zakon bivše kraljevine Jugoslavije o neposrednih davkih izdal naslednjo naredbo, ki je objavljena v »Službenem listu« od 7. t. m.

Davek od zgradb (zgradarina), kakor je veljavno odmerjen za leto 1942, se **v enaki izmeri podaljšuje za davčno leto 1943.**

Za iste zgradbe, katerih letni dohodek se je po stanju na dan 1. decembra 1942-XXI. iz katerega koli razloga znižal ali zvišal za najmanj 25% nasproti zadnji veljavni odmeri, se davek odmeri iznova. Zadevne prošnje in prijave se morajo vložiti od 1. do 30. decembra 1942-XXI.

Gospodarske vesti

= **Nemško-hrvatska trgovinska pogajanja.** Iz Zagreba poročajo, da bo prispela v Zagreb nemška trgovinska delegacija zaradi pogajanj za sklenitev novega trgovinskega sporazuma za leto 1943. Pri zasedanju obeh vladnih odborov bodo proučili možnosti boljše ureditve trgovinske izmenjave v zvezi z vprašanji, ki se tičejo odpreme, carinjenja in cen. Obenem bodo določeni novi kontingenti za blagovno izmenjavo v prihodnjem letu. Na dnevnem redu zasedanja so tudi vprašanja potniškega prometa, predelave surovin, kakor tudi vsa ostala vprašanja, od katerih sta odvisna nemoten razvoj in zboljšanje trgovinskih odnošajev.

= **Takse pri prenosu nepremičnin na Hrvatskem.** Hrvatska vlada je izdala zakonsko odredbo, s katero so spremenjene nekatere pristojbine. Med drugim je določena povišana prenosna taksa, ki se plača ob nakupu in prodaji nepremičnin, tako, da znaša taksa 8%, pristojbinski dodatek pa 35% vrednosti nepremičnin. Ta določba je stopila v veljavo 31. oktobra in se od tega dne pobirajo nove prenosne pristojbine. V Zagrebu znaša sedaj celotni znesek pristojbin, ki se plača pri prodaji nepremičnin, 48% vrednosti nepremičnine (43% državne pristojbine, 4% občinske in 1% pristojbine za cestni fond).

= **Obremenitev nemških tovornih vagonov v prometu z inozemstvom.** Med nemškimi državnimi železnicami ter železniškimi upravami Hrvatske, Madžarske in Slovaške je bil dosežen sporazum, po katerem smejo biti tovorni vagoni nemških železnic v prometu s temi državami natovorjeni preko nosilnosti z omejitvijo, da dopustni pritisk na osi ne sme biti v nobenem primeru večji kakor je predvidena maksimalna obremenitev.

= **Znižanje diskonta v New Yorku.** Ker se je zaradi rastočega obtoka bankovcev v zadnjih mesecih še znatno povečala obilica denarnih sredstev na trgu, kar je dovedlo do nazadovanja zasebnega diskonta, je bila zvezna rezervna banka v New Yorku prisiljena znižati diskontno mero od 1 na pol odstotka. Sedanja likvidnost na denarnem trgu je zgolj izraz rastoče inflacijske nevarnosti.

Naročite se na romane Dobre knjige!

Kronika

• **Rim cesarske dobe.** V prenovljeni cerkvi Santa Rita v Campitelliju v Rimu je razstavljen učinkoviti reliefni model cesarskega Rima (iz dobe 4. stoletja). Relief je dala rimska mestna uprava svoj čas izdelati za Avgustovo razstavo rimstva. Na ta način si je mogoče ustvariti sliko ogromnega gradbenega razvoja, ki ga je dosegel Rim v dobi starega cesarstva, ko je od Avgusta prenovljena in od njegovih naslednikov povečana in polepšana prestolnica porušila staro republikansko obzidje s celimi mestnimi deli, da se je lahko razširila v smeri proti Ponsu Milviju in proti Ostiji, proti morju. Veličina spomenikov, mogočna cestna mreža, krasna kopališča, parki, vrtovi in elegantna javna poslopja — vse to je na ogromnem modelu obnovljeno jasno in natančno.

* **Vojne žrtve med italijanskim dijaštvom** Krvni davek, ki ga je v treh vojnah, katerih se je udeležila Italija, dalo italijansko dijaštvo za domovino, je znaten. Po podatkih agencije Stefani je našlo junaško smrt 1357 članov fašističnega dijaškega združenja. Za svoja junaška dela je bilo odlikovanih 136 dijakov z zlato kolajno za hrabrost, 1580 pa jih je prejelo druga odlikovanja. V sedanji vojni je bilo podeljenih 59 zlatih kolajn za hrabrost in 1108 drugih odličij. 1224 dijakov je padlo, 956 pa je bilo ranjenih.

* **Japonska vojna razstava v Rimu.** Na pobudo japonskega poslaništva v Rimu in Društva prijateljev Japonske bo prihodnje dni prirejena zanimiva razstava dokumentaričnih fotografij o vojni, običajih in nošah ter pokrajin in poleg tega še nekaterih del japonskih slikarjev. Na razstavi smejo sodelovati tudi zasebniki, ki posedujejo katero koli izvirno japonsko delo.

* **Poslednji zvezek italijanske pomorske zgodovine je nedavno izšel.** To je osmi zvezek »Zgodovine italijanske mornarice v velikj vojni« in ima podnaslov: »Pohabljena zmaga na Adriji«. S tem je zaključen prikaz dejavnosti italijanske mornarice v prvi svetovni vojni. Tudi zaključni zvezek je obdelal admiral Silvio Salza.

* **Pred izidom romana »El hakim«.** Ob koncu tedna se bo začela dostavljati naročnikom »Dobre knjige« druga knjiga njenih izdaj, prevod romana Johna Knittla »El hakim«. Kdor ni naročil knjig »Dobre knjige«, naj stori to nemudoma, da dobi po nizki ceni Knittlov obsežni roman (364 str.), dalje roman Mire Pucove »Tiha voda« in decembra še Gulbranssenov roman »Večno pojo gozdovi«. Za naročnike »Jutra« in »Slov. Naroda« je naročnina za »Dobro knjigo« znatno znižana.

* **Na Dunaju je umrl** vseučiliški profesor dr. Teodor Ferjančič. Bolehal je dalje časa. Dosegel je starost 63 let. Pogreb je bil na njegovo poslednjo željo skromen in tih. Pokojnik je bil po svojih prednikih našega rodu. Zapustil je vdovo in hčerko.

* **Stolica za rasno higieno** in dednostno biologijo na medicinski fakulteti v Frankfurtu je z veljavnostjo od 1. decembra poverjena profesorju dr. H. W. Kranzu, ki je doslej predaval isto snov v Giessenu. Stolica v Frankfurtu se je izpraznila, ker je bil baron Verschuer postavljen za vodjo Viljemovega zavoda za antropologijo in evgeniko v Berlinu. Prof. Kranz je star šele 45 let, bil pa je že pred 3 leti rektor univerze v Giessenu.

* **Nemška strokovna šola za kolonialne trgovce.** Prosvetni urad nemške delavske fronte je ustanovil v Bremenu strokovno šolo za bodoče trgovce v kolonijah. Izšolali se bodo bodoči trgovski zastopniki Nemčije v inozemstvu in v nemških kolonijah. Šolanje traja tri polletja, v vojni dobi pa je šolsko leto razdeljeno na trimestre. Pogoj za sprejem v to šolo je trgovska učna doba, z dobrimi uspehi v praksi in teoriji. Prednost imajo ranjenci in odpuščeni vojaki. Šolo so odprli preteklo nedeljo.

* **Vodnikova družba** izda letos svojo tradicionalno **Vodnikovo pratiko 1943.** in Janka Kuče novest »Na nevinah«. Članarina znaša 16 lir, ekspedicijski stroški pa 1 liro, odnosno 2. Člani, ki ne naročijo knjig potom družbenih poverjenikov, temveč direktno v pisarni Vodnikove družbe in želijo, da se jim knjige pošljejo po pošti plačajo 20 lir. Vodnikove knjige izidejo o Miklavžu.

* **Patriotična molitev v bolgarskih srednjih šolah.** S posebno ministrsko odredbo je bila na bolgarskih srednjih in meščanskih šolah uvedena namesto dosedanje cerkvene, posebna patriotična molitev. Dalje je prosvetno ministrstvo odredilo, da se sme pouk na bolgarskih osnovnih šolah vršiti samo dopoldne.

* **Potres in povodenj.** Tri ure je trajal prelom oblakov, ki je razlil po pogorju Monte Rita ogromno vodovja, katero se je izteklo pri Santi Margheriti v morje. Mestece je bilo docela poplavljeno. Nekatere ulice so bile do dva metra visoko zalite z blatnim vodovjem. Dva prebivalca sta utonila.

* **Smrtna kazen za nečloveško mačeho.** Iz Pariza poročajo: Pred porotnim sodiščem v Saintesu v severni Franciji je bila obsojena na smrt 28letna Germaine Besse, ker je do smrti izmučila svojega 10letnega pastorka. Priče so izpovedale take žalostne reči, da je bila smrtna kazen res upravičena.

* **Fotografija velja za overovljen prepis.** Nemški državni minister za pravosodje je izdal zanimivo naredbo, po kateri velja fotografija za overovljen prepis vsake listine. Treba pa je vsako tako fotografijo overoviti s posebno vrvico in pečatom ter navesti kraj in dan, kdaj je bila fotografija izstavljena kot prepis.

IZ LJUBLJANE

u— **Nov grob.** V visoki starosti 83 let je v ponedeljek v žalni umrla ga. **Ana Javornikova**, po rodu Zurčeva. Doma in daleč naokrog je bila splošno priljubljena zaradi svojega dobrega srca in plemenitosti. K večnemu počitku bodo blago pokojnico spremili v sredo na farnem pokopališču. Naj v miru počiva! Užaloščenim svojcem izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Martinovo.** Sredi lepe, suhe jeseni goduje letos patron slovenskih vinskih goric. Letos ima še posebno dobro dopadenje nad moštom, ki je baje izredno dober in bo danes prekrščen v vino. Okrog tega važnega jesenskega patrona je naša kmečka modrost napletla izredno veliko število rekov, ki pravijo in prerokujejo med drugim naslednje: Ako je na Martinje lepo, bo čez 3 dni grdo (ali sneg). Če je na Martina jasen in sončen dan, bosta v treh dneh pobeljena hrib in plan. Če je na svetega Martina dan grdó in oblačno vreme, bo potem lepa zima; če je pa sončno in toplo, se je treba kmalu nadejati hude zime. Če je Martinov plašč v meglo zavit, bo vsakdo še zime sit. Če Martinova gos po ledu plazi, o božiču navadno po blatu gazi. Če pred Martinovim zmrzuje, je pred božičem povodenj. Če se ob sv. Martinu vinska buča z zelenim trtnim perjem zamaši, bo drugo leto dobra vinska letina (ker trta dozori). Če je dež na sv. Martina, potem pa zmrznina, pozébe ozimina in pride draginja. Skratka: Sveti Martin naj bo suh, da pozimi raste kruh. Korenje se debeli samo do sv. Martina. Snedena je Martinova kaša, sklenjena je letos paša. Martinske noči zato vzemo živini moči. Najbolj pa se kmet boji martinovanja na petek; po starem pravilu tedaj ni debelega špeha. Letos goduje Martin na sredo in upamo, da bo vreme kar najbolj ustrezno ugodnim vremenskim prerokovanjem. Nastopil je suh hlad. Medtem, ko smo imeli v ponedeljek zjutraj 7.2° C, je čez dan doseglo živo srebro komaj 12.2°. Davi pa smo imeli najhladnejše jutro v dosedanjem novembru, toplomer je beležil komaj 2° C. Izmed oblakov pa je že zgodaj posijalo sonce. Barometer se drži visoko.

u— **Zaprta sprednja tramvajska vrata.** Ker nekaterih ljudi nikakor ni mogoče navaditi reda, da bi v tramvajske vozove vstopali samo pri zadnjih vratih in izstopali samo pri sprednjih, je uprava cestne železnice po neštevilnih opominih morala voznikom naročiti, da morajo sprednja vrata zapirati takoj, ko ljudje izstopijo. Spredaj je namreč dovoljeno vstopati samo potnikom z večjo prtljago in pa uniformiranim organom javne varnosti. Kdor pa nima take prtljage, da bi zanjo plačal voznino, nikakor ne sme spredaj vstopati v tramvaj, temveč edino pri zadnjih vratih kot vsi drugi potniki. Odslej imajo torej vozniki prav strog ukaz, da morajo sprednja vrata takoj zapreti, ko vsi izstopijo in vstopijo morda še ljudje z veliko prtljago, ki plačajo zanjo voznino, in pa organi javne varnosti. Kakor pa voznik dobi signal, mora takoj odpeljati z zaprtimi vrati. Hkrati pa opominjamo, da je voznikom in sprevodnikom tudi naročeno, naj prosijo organe javne varnosti, ki se vozijo skoraj z vsakim vozom, za sodelovanje, če bi potniki ne upoštevali opominov in prošenj tramvajskih uslužbencev.

u— **Namesto maše zadušnice** za pokojno ljubljeno sestrico poklanja bolnemu očetu štirih otrok 200 lir.

u— **Namesto cvetja** na krsto g. dipl. inž. Zmaga Ziernfelda je darovala ga. L. Z. Društvu slepih 50 lir. Iskrena hvala!

u— **Na I. mešani meščanski šoli na Viču v Ljubljani** se bo pričel reden pouk v poslopju ljudske šole v soboto dne 14. novembra 1942. Ob torkih in petkih bodo imeli pouk dopoldne Ia, Ib in IIc, popoldne IIa, IIb, IIIa, IIIb, IVa in IVb razredi; ob sredah in sobotah pa vsi razredi samo popoldne. Pričetek dopoldanskega pouka bo ob 8., popoldanskega pa ob 13. uri. V soboto 14. t. m. pridejo učenci(ke) v šolo izjemoma ob 14. uri. Ravnateljstvo.

u— **Upraviteljstvo I. deške ljudske šole na Ledini** sporoča staršem, da prične delovati **otroški vrtec na Ledini** v petek 13. novembra. **Vpisovanje** bo v četrtek 12. novembra od 8. do 12. ure v I. nadstropju v upraviteljevi pisarni. K vpisu naj pridejo tudi oni starši, ki so svoje otroke že vpisali, da dobe potrebna navodila. Sprejemali se bodo otroci od 4. do 6. leta. Letos bodo dobivali potrebni otroci v otroškem vrtcu od občinske podporne ustanove tudi kosilo. Oni starši, ki žele, da bi njihov otrok prejemal kosilo, naj to pri vpisu povedo.

u— **Samo še ta teden je čas,** da se vpišete v nove jezikovne tečaje za italijanski in nemški jezik, in sicer v začetniški, nadaljevalni in dopolnilni (konverzacijski) tečaj. Metoda odlična. Pouk: dopoldne, popoldne ali zvečer, trikrat tedensko. Prijavljanje dnevno od 9—12 in od 14—16, Korepetitorij, Mestni trg 17/I. Dijaki in revni popust.

u— **Jezikovni tečaji — italijanski, nemški, francoski itd. — v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2** — pričnó tekom prihodnjih dni. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer (po želji) v začetnem, nadaljevalnem ali konverzacijskem oddelku. Najuspešnejša učna metoda. Tečaji so uradno dovoljeni. Vpisovanje ter informacije dnevno do 19. ure.

u— **Gospodinjski koledar za leto 1943/XXI-XXII** lahko naročite v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3.

Iz Novega mesta

n— **Šola se pričenja.** Pretekli teden so se odprla šolska vrata vseh novomeških šol in mladina je ponovno poživila doslej tako zapuščene novomeške ulice. V torek so bile v obeh novomeških cerkvah svečane otvoritvene službe božje, v sredo zjutraj pa so se učenci in dijaki že podali v šolo. S prihodom dijaštva je dolenjska metropola znova dobila svoje običajno zunanje lice, ki mu prav šolska mladina daje posebni poudarek.

n— **Življenje in smrt.** V mesecu septembru je bilo v Novem mestu rojenih 39 otrok, od tega 16 deklet, en par dvojčkov in dva mrtvorojena. — Poročili so se: Cigler Leopold, zasebni uradnik in Pucelj Slavica, ter Šircelj Alojzij, bolničar in Teropšič Marija. — Umrli pa so: Blažič Anton iz Prečne, Lavrič Jera iz Vavte vasi, Ivanetič Ivan iz Semiča, Brzin Julijana iz Št. Ruperta, Brajdič Jelka iz Vavte vasi, Bevc Neža iz Mirne peči, Nemanič Marija iz Podzemlja, Rosenberger Marija iz Šmihela, Avguštin Angela iz Toplic, Murn Ana iz Novega mesta, Slapšak Jožef iz Št. Ruperta, Fabiani Pavla iz Šmarjete, Mihalič Anton iz Smolenje vasi, Šumbergar Karel iz Birčne vasi, Pelc Alojzija iz Šmihela, Črnigoj Leopold iz Vel. Podljubna, Pleško Marijan iz Gotne vasi in Saje Barbara iz Šmihela.

n— **Strog pasji zapor.** V Gaberju pri Brusnicah je domač pes ugriznil svojega gospodarja. Gospodar je psa takoj pokončal in ga doma zakopal, vendar primera ni prijavil oblastem. Kmalu zatem je ta posestnik umrl na posledicah stekline. Zaradi tega odreja novomeško okrajno glavarstvo do preklica strogo pasjo zaporo za občine: Belo cerkev, Brusnice, Črmošnjice, Mirno peč, Novo mesto, Orehovico, Prečno, Šmihel, Stopiče, št. Peter in Toplice. Vsi psi, ki v teh občinah ne bodo zavarovani po odrejenih predpisih, se bodo pokončali, njih lastniki pa bodo kaznovani.

Z Gorenjskega

Gorenjske rajfajznovke so se kakor one na Spodnjem Štajerskem letos prvič udeležile tedna štednje v Nemčiji. Listi pravijo, da so uspehi štednje pokazali ponovno zaupanje v zadružno delo.

Glavna carinarnica v Kranju se je preselila iz zasilnih prostorov v lastno poslopje, ki je bilo urejeno v teku letošnjega poletja.

Velik železničarski zbor je bil sklican v Beljaku. Iz Maribora se je tja pripeljal državni tajnik prometnega ministrstva dr. inž. Ganzenmüller, ki je obširno govoril o nalogah železničarjev v sedanji vojni, še prav posebno pa o razširjenem področju beljaškega železničarskega ravnateljstva. Vsak vagon, ki stoji na mestu, je sovražnik. Dotok kmetijskih pridelkov v Nemčijo je močno narasel v zadnjih mesecih in bo še naraščal. Danes, je rekel dr. Ganzenmüller, ni za nas drugega političnega problema kakor da propade boljševizem. Po vojni pa bomo stopili pred Adolfa Hitlerja in mu javili: »Führer, ti si nam zapovedal in tudi mi železničarji smo ti vsepovsod sledili.«

Kozel s štirimi rogovi. Posestnik Bohinc iz okolice Beljaka je vzredil v svojem hlevu kozla, ki so mu zrasli štirje rogovi. Žival je stara 4 mesece in je drugače po svoji rasti popolnoma normalna.

Otroka so našli. Nedavni večer so našli v gaju blizu Celovca 10 do 14 dnevno dekletce, ki je ostalo pri življenju. Zdaj iščejo brezvestno mater, ki je novorojeno izpostavila. Poizvedbe vodi celovška policija.

Usoden padec z vlaka. Na celovškem glavnem kolodvoru je skočil 30letni mizarski pomočnik Vinko Homar na osebni vlak, ki je že krenil proti Rožu. Spodrsnilo mu je, vendar je k sreči odletel nazaj na peron. Hudo se je poškodoval po obrazu in rokah. Tudi plašč si je raztrgal.

Žrtev bika. Pri nekem kmetu blizu Volšperka je pomagal Jože Ragavc orati. V plug sta bila vprežena konj in bik. Ko ju je izpregel, je bik naenkrat pobesnel, podrl je Ragavca, ga večkrat pobodel in teptal. Ragavca so komaj rešili. Ima hude notranje poškodbe.

Iz Spodnje Štajerske

Gradbeni poverjeniki za Spodnje Štajersko, Koroško in Gorenjsko so bili te dni imenovani od državnega ministra Speera. Imenovani so bil na ta mesta gradbeni poverjeniki, ki so že doslej delovali v obmejnih pokrajinah.

Novi grobovi. V mariborski bolnišnici je umrla 16letna Marija Kranjčeva, posestnikova hčerka s Kapele. V Mariboru je umrla 72letna Ana pl. Pistorjeva po rodu Verlnikova. Prepeljali so jo v Vuzenico. V starosti 78 let je umrl v Vuzenici upokojeni nadučitelj Marko Kogelnik. Zapustil je vdovo, dva sina in hčerko, poročeno Prahovo. Pokopali so ga v ponedeljek popoldne. Nadalje je umrla v starosti 36 let gdč. Marija Klemenčičeva in so jo pokopali v ponedeljek popoldne.

V Celju je bil v telovadnico ljudske šole sklican zbor 250 mestnih uslužbencev, da čujejo poročilo župana Himmerja. Pozdravne besede je izpregovoril upravni ravnatelj dr. Karel Heidinger, ki je županu zagotovil, da ga bodo občinski nameščenci vedno podpirali. Nato je župan Himmer razvijal načrt o bodočem razvoju Celja.

V mariborskem gledališču bodo imeli v petek premiero Bizetove opere »Carmen«. Nadalje so ta teden na sporedu: komedija »Vladna kriza v Ischlu«, spevoigra »Izvošček«, opereta »Sinja maska« in opera »Bohéme«.

Smrtni padec z lestve. V Voherjih je dninar Peter Hrastnik padel z lestve in se nevarno polomil. Prepeljali so ga v graško bolnišnico, kjer pa je izdihnil. Nevarno je padla tudi 39 letna upokojenka Marija Hermsdorferjeva. V hiši se je prevrnila čez stopnice in si nalomila hrbtenico. 30-letna kuharica Marija Praprotnikova s Koga pri Ormožu je nevarno padla in si med drugim zlomila roko. Pri igranju se je ponesrečil 7 letni **Francek Kranjc od** Sv. Benedikta in si je tudi zlomil levico. Ponesrečenci so bili prepeljani v mariborsko bolnišnico.

Ureditev nakupa šolskih zvezkov. Izdana je bila naredba, po kateri prejmejo otroci in dijaki, kakor pač to zahteva razred in vrsta šole, v letošnjem šolskem letu od 4 do 21 zvezkov. Nov zvezek je mogoče kupiti s predložitvijo porabljenega zvezka, opremljenega s šolskim žigom.

Spodnještajerska obrtniška razstava v Celju je bila v soboto dopoldne svečano otvorjena. Nameščena je v Strmeckega trgovski hiši. Tekmuje okrog 1000 mojstrov in pomočnikov z najrazličnejšimi izdelki. Nad 580 izdelkov je bilo ocenjenih kot posebno dragocenih. 64 obrtnikov je bilo proglašenih za okrožne zmagovalce, 115 mojstrov je prejelo diplome, 82 mojstrov pa pohvalo.

Zbor gostilniških in hotelskih uslužbencev je bil sklican v Mariboru. Zvezni uradni vodja jim je predaval o gostoljubnosti in o ljubeznivosti, s katero morajo biti vsi ti uslužbenci v vojni kakor v miru ustrežljivi nasproti gostom. V Mariboru, je izvajal govornik, ne sme biti gostišča, kjer bi vojaku s fronte odklonili željeno postrežbo s pijačo, češ, da se stalni gostje ne morejo odreči svojim potrebam.

Iz Dobove-Mostca poročajo, da je stanovski ural v dosedanjem obstanku zabeležil 39 porodov in poleg tega še 14 porodov v brežiški bolnišnici, ter 26 smrtnih primerov. Poročilo se je 10 parov.

Nesreče. Na cesti blizu Bresternice pri Mariboru, je padel 29letni Andrej Trampuš, ki so se mu splašili voli, pod težko natovorjen voz in ima nevarno poškodovano hrbtenico. 18letni Štefan Rebernak iz Javnika je obiral poslednje sadeže, pa je padel z drevesa; obležal je nezavesten s pretresenimi možgani in zlomljeno levico. Na mariborskem kolodvoru je padel iz vagona 20letni Milan Vujica, doma iz Bosne; ima poškodovano hrbtenico. Nadalje so se pri nesrečah poškodovali 18letna Eli Kmetičeva, 32letni Jože Drnovšek in 33letna šolska sluginja Kati Cirerjeva. Vsi poškodovanci so bili prepeljani v mariborsko bolnišnico.

Iz Hrvatske

Predstavniki Hrvatske Narodne banke v Rimu. V italijanski prestolnici so se mudili več dni predstavniki Hrvatske državne banke z načelnikom dr. Hondolom na čelu. Z merodajnimi italijanskimi krogi so reševali tekoče posle.

Odlikovanje madžarskih državnikov. Hrvatski poslanik v Bulimpešti Ivo Gaj je pretekli četrtek izročil red Velikega križa kralja Zvonimira bivšemu ministrskemu predsedniku Štefanu Bethlenu in izrednemu poslaniku ter tiskovnemu šefu Antonu Ulleinu Reviczyju. Ob izročitvi odlikovanj je poslanik Gaj naglašal stoletno madžarsko-hrvatsko prijateljstvo in izrazil hvaležnost hrvatskega naroda za podporo, ki mu jo je madžarski narod velno nudil.

Nemški tečaji v Sarajevu. Podružnica Nemške akademije v Sarajevu je začela prirejati tečaje nemškega jezika za sarajevske hrvatske časnikarje.

Finski film v Zagrebu. Pod pokroviteljstvom finskega poslanika v Zagrebu je bila nedavno prva uprizoritev finskega osvobodilnega filma »Aktivisti«.

Radijski aparati za delavce. V Dubrovniku je bila pred dnevi v Ustaškem domu svečanost, na kateri so razdelili brezplačno 20 ljudskih radijskih sprejemnikov med zaslužne delavce.

Gradnja šole v Koprivniških Bregih. Kakor znano, je staro šolo v Koprivniških Bregih leta 1937. porušil potres. Vse doslej je bila vas brez šole. Nedavno so začeli z gradnjo nove dvorazrednice, ki bo stala na prejšnjem mestu, potrošili pa bodo zanjo dva in pol milijona kun.

Kmetje se organizirajo. V Zagrebu je pred dnevi zasedal poslovni odbor hrvatske kmetske zveze, ki sta se ga udeležila med drugimi gospodarski minister dr. Josip Balen in prosvetni minister dr. Mile Starčevič. Naloga nove kmečke organizacije bo včlaniti slehernega hrvatskega kmeta, da bo hrvatska kmetska zveza resnična zastopnica kmečkega stanu in graditeljica hrvatske kmečke države.

Iz Srbije

Prvi nemški vojaški dom v Banatu. V Pančevu je bil izročen svojemu namenu prvi nemški vojaški dom v Banatu. Strokovnjaki so poskrbeli za to, da je njegova zunanjost in notranja oprema edinstvena. Otvoritvene slovesnosti so se udeležile vse merodajne vojaške osebnosti ter zastopniki stranke in državne uprave.

Srbski tečaji v Beogradu. V petek 14. t. m. se bo začel v nemškem znanstvenem institutu v Beogradu tečaj srbskega jezika za Nemce. Tečaj za naprednejše se začne v četrtek 12. t. m.

Da una nostra postazione avanzata di armi automatiche sul fronte egiziano si apre il fuoco contro reparti nemici — Iz italijanskega sprednjega položaja avtomatskega orožja na egiptski fronti se otvarja ogenj na sovražnika.

45.871 km na uro

Nov rekord italijanskega dirkača Fausta Coppija v enourni vožnji na dirkališču

Preteklo soboto popoldne ob 14.12 se je na dirkališču Vigorelli v Milanu spustil na enourno vožnjo s kolesom znani italijanski profesionalni dirkač Fausto Coppi z namenom, da bi prekosil že 5 let veljavni zadnji rekord te vrste Francoza Archambauda, ki je na isti progi dne 3. novembra 1937 prevozil v eni uri 45.840 km na uro in si takrat priboril to prvenstvo na svetu. Coppi je končal svoj poskus z uspehom in zvišal prevoženo dolžino proge za celih 31 m (45.871 km). Njegov nastop, ki mu je prisostvovalo nekaj sto navdušenih prijateljev kolesarskega sporta, so nadzirali in merili čase pristojni funkcionarji kolesarske zveze, ki bodo zdaj poskrbeli še ostalo za verifikacijo in zabeležbo.

Dogodku so seveda domači strokovni in dnevni listi posvetili veliko pozornost, zelo izčrpno in slikovito pa je borbo Coppija s kazalci ure — mož je vozil krog za krogom sam in brez vsake konkurence ali podpore — popisal ravnatelj italijanskega sportnega tednika »Gazzetta dello Sport« Bruno Roghi predvsem v zadnjih sedmih minutah vožnje, ki so bile obenem tudi odločilne za njegov uspeh. Časomerilci so namreč do tedaj ugotovili, da je Coppi za 102 kroga vrtoglave vožnje po dirkališču potreboval 53 minut, 3 sekunde in še dve petinki, torej natančno toliko kakor nekoč njegov nevidni partner in tekmec Archambaud. Člankar opisuje te zadnje odlomke dirke kakor sledi:

»Do poteka ene ure manjka torej še sedem minut. Z zvočnika se oglasi zadnje opozorilo za vozača. Tam na ovinku od tribune se Coppi dvigne na sedežu in požene kolesi z vsemi silami, kar jih premore. Coppijevo vozilo zdaj ni več ono lahko vozilo na dveh kolesih, ki se premika po volji svojega gospodarja. To kolo je zdaj kakor izstrelek, ki ga Coppi poganja pred seboj, da bi z njim zadel v cilj novega rekorda. Zadnji krogi minejo za vozača v divnem stilu, kakršnega lahko po tolikem naporu pokaže samo sportnik takih kakovosti kakor je Coppi.«

Od onega 102. kroga, kjer se je odločila usoda Coppijevega napora, pa do poslednjega 115., ki ga je prevozil v tej uri zagrizene borbe za svoj dolgo zaželeni cilj, je Coppi razen v treh dosledno vozil hitreje od Archambauda pred petimi leti. Po eno ali celo dve sekundi je pridobil v enem krogu, kar vse mu je v poteku vseh 60 minut navrglo toliko, da je navsezadnje pridobil onih 30 m v razdalji, s katero se je uvrstil kot novi svetovni rekorder v enourni vožnji brez vodstva po dirkališču.

Vrednost vsakega rekorda je relativna in tudi rekordi niso edini dokazi dobrega sportnega delovanja pri narodih, so pa vendarle najzgovornejša potrditev, da je med množico sportnikov čim več posameznikov, ki daleč prekašajo povprečno stopnjo ter se tu in tam pojavljajo v vsaki panogi kot zvezde vodnice za ostale.

Jubilej starega znanca

Carl J. Luther je star 60 let

Nemški listi beležijo te dni življenjski jubilej zelo popularnega sportnega delavca in tudi dobrega znanca zimskih sportnikov Carla I. Luthra. Mož je te dni — svež in čil — slavil v Partenkirchenu, torej prav pod svojim priljubljenim gorskim svetom, 60 letnico starosti.

Luther — CIL mu kratko pravijo njegovi znanci in s temi tremi črkami ga pozna ves čitajoči sportni svet ne samo po Nemčiji, temveč daleč po svetu — je vse svoje velike sposobnosti s peresom in v praksi posvetil smučarskemu in kajakaškemu sportu. Že skoraj celih 40 let sodeluje s svojim bogatim znanjem pri propagandnem delu za razmah vodnih sportov v obliki potovanj in spoznavanja domovine in tujine s kajakom, zadnjih deset let pa se je še prav posebno oklenil smučarskega sporta, ki mu je v nekaterih odličnih publikacijah pomagal še do večje priljubljenosti kakor jo je že sploh imel po svojem značaju. V tej panogi pa je bilo njegovo dragoceno strokovno delo predvsem osredotočeno na smuške skakalnice, glede katerih je veljal že dolgo kot eden najbolj odločilnih mednarodnih strokovnjakov in so ga zaradi tega tudi pritegnili v mednarodno komisijo za gradnjo takih naprav po svetu. V tem svojstvu smo Luthra spoznali tudi v Ljubljani in njeni takratni podružnici v Planici in preživeli z njim marsikatero lepo uro v razgovorih o načrtih za postavitev pravih temeljev smučarskega sporta tudi v naših krajih.

Kakor smemo sklepati po vesteh iz nemškega tiska, je Carl Luther še zmerom mladeniško živahen, tako da lahko upamo — in to mu tudi želimo — da bi se še kdaj srečali na snežnih poljanah in ob vznožjih najbolj drznih skakalnic, ki so deloma zrasle tudi po njegovi zaslugi

Narodno gledališče

DRAMA

Sreda, 11. novembra: ob 16. **Hamlet.** Red Sreda

Četrtek, 12. novembra: ob 16.30 **Gradbenik Solnes.** Red Premierski.

Petek, 13 novembra: ob 15. **Oče naš.** Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Sobota, 14. novembra: ob 16.30: **Gradbenik Solnes.** Red B

•

W. Shakespeare: »Hamlet«. Tragedija v petih dejanjih. Prevod: O. Župančič. Osebe: Kralj — Levar, Hamlet — Jan, Polonij — Cesar, Horatio — Nakrst, Laert — Blaž, Rozenkranc — Drenovec, Gildenstern — Verdonik, 1. igralec — Vl. Skrbinšek, 1. igralka — Boltar-Ukmarjeva, dva grobarja — Lipah, Plut, Fortinbras — Gregorin, Gertruda — Danilova, Ofelija — Juvanova, duh — Vl. Skrbinšek. Režiser: dr. B. Kreft, scenograf: ing. E. Franz, scenska glasba: D. Žebre, dirigent: prof. F. Šturm.

Premiera Ibsenove drame »Gradbenik Solnes« bo v četrtek za red Premierski. Zasedba vlog bo naslednja: Solnes — Levar, njegova žena Albina — Marija Vera, Hilda Wanglova — Boltar-Ukmarjeva, stari Brovik — P. Kovič, mladi Brovik — Verdonik, Raja — Simčičeva, dr. Herdal — Raztresen. Režiserka: Marija Vera, prevod in inscenacija: inž. arh. B. Stupica.

OPERA

Sreda, 11. novembra: ob 16. **Traviata,** Red A.

Četrtek, 12. novembra: ob 16. **Seviljski brivec.** Red Četrtek.

Petek, 13 novembra: Zaprto.

Sobota, 14. novembra: **Traviata.** Izven.

•

G. Verdi: »Traviata«. Opera v treh dejanjih. Osebe: Violetta — Vidalijeva, Flora — Poličeva, Anina — Polajnarjeva, Alfred — Čuden, Germont — Janko, Gaston — B. Sancin, Douphol — Anžlovar, Obigny — Dolničar, Grenvil — T. Petrovčič k. g., sluga — Gregorin. Dirigent: D. Žebre, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: ing. P. Golovin.

KULTURNI PREGLED

Simfonični koncert

V ponedeljek se je vršil v veliki Unionsik dvorani prvi simfonični koncert v priredbi Glasbene Matice. Kako je občinstvo željno takih večerov, je dokazala razprodana Unionska dvorana, živo zanimanje in vneto odobravanje izvajalcem. Spored je obsegal za začetek slavnostno Smetanovo predigro Libuša, ki s slovesnim c-durom in z obilno rabo trobil primerno uvede v praznično razpoloženje. Kot drugo točko smo slišali Čajkovskega koncert za violino in orkester, znano in slavno delo ruskega mojstra, priljubljeno zaradi vzneseno lepih melodij in močnih ritmov. Sočna melodika prve téme prvega stavka spada med najlepše instrumentalne domisleke skladatelja; niti široko razpredena in močno patetična téma klavirskega koncerta v b-molu se ji ne more primerjati. V njej sta realizirana močno hrepenenje in slovanska bol, ki je našla zlasti med Rusi in Čehi tolikokrat nepozaben način izraza. Manj pretresljiva, a v svojem smislu popolna Canzonetta (drugi stavek) nas povede v svet manj problematične otožnosti, ki jo temeljito prekine zadnji živahni in skoraj plesno razposajeni Rondo. — V težkem, mnogo znanja in mnogo elementarnega glasbenega čustvovanja zahtevajočem violinskem solističnem partu je sodeloval Albert Dermelj. Tega umetnika poznamo z mnogih njegovih uspešnih nastopov v komornih prireditvah in reči smemo, da je tudi tokrat izvrstno uspel. Ima širok, pojoč, vznemirljivo lep ton, s katerim obvlada melodične odstavke in jih s svojim zdravim muzikalnim čutom prepričevalno podaja. V tem oziru je gotovo prvak med našimi violinisti. Pa tudi s tehnične strani kaže, da se bo razvil v mojstra prvega reda, kajti že sedaj mu vsa jako zapletena tehnična težavnost solističnega parta ni delala preglavic. Prav od Dermelja si želimo slišati Čajkovskega in mislimo, da bo, kar se tiče poglobitve, formalne izdelanosti in čustvene napetosti, njegova igra zazemala vedno višjo raven. Občinstvo je umetnika obsulo s priznanjem in prejel je tudi mnogo šopkov in vencev.

Osrednja točka, s katero se je izkazal naš združeni orkester, je bila Schubertova nedokončana simfonija v h-molu. Romantično-tragična usoda priljubljenega dunajskega pevca si je našia primeren izraz v tem delu, ki ga smatramo za najlepše orkestralne stvaritve zgodnje romantike. Ista težka usoda, ki nam zveni iz zvokov nekaterih Schubertovih pesmi (Kažipot, Vrana), nas srečuje tudi tu. Je to osamelost poeta, ki jo je občutil končno vsak velik ustvarjalec in ki jo je naš Prešeren tako popolno in neminljivo izrazil v »Pevcu«. To je trpljenje težkega življenja, razočaranje mladostnih sanj in bridka resnica, ki nam pogleda vsak dan bolj v oči. Orkester je bil postavljen pred dosti težko nalogo. Ne samo, ker je to Schubertovo delo zelo znano, temveč tudi zaradi svoje heterogene sestave niso imeli orkestraši lahkega dela. Tem bolj smo bili presenečeni, ko smo mogli z zadoščenjem ugotoviti, kako visoko stopnjo izvedbe so godbeniki dosegli s svojim prizadevanjem. Schubertova simfonija ni bila samo izvrstno odigrana, temveč je bila tudi doživeta; čutili smo njeno tragiko v vsem preprostem, popolnem in čistem izrazu, kakor si ga je zamislil skladatelj.

Za zaključek je bila izvajana predigra k Verdijevim Sicilskim večernicam. To opero na Scribe-jevo besedilo je Verdi dokončal v Parizu (Les vêpres siciliennes), kjer je doživela tudi svojo prvo izvedbo. Opera se na repertoarju sicer ni ohranila, vendar ima mnogo pristnih Verdijevskih lepot. Uvertura na koncu tako močnega sporeda za Čajkovskim in Schubertom seveda ni mogla kdo ve kako učinkovati, dasi je ognjevita in zanosita.

Dirigent Drago Mario **Šijanec** je dirigiral ves spored brezhibno na pamet. Že to bi bila občudovanja vredna dejstitev, če ne bi opazili še nečesa, kar se nam zdi važnejše od vseh tehničnih spretnosti in okretnosti: namreč nekega globljega notranjega zorenja, ki smo ga zlasti pri Schubertu čutili in ki vzbuja nade, da bo mladi dirigent prodiral v umetnine ne samo s svojo občutljivo muzikalnostjo, ki je vidna na prvi pogled, temveč tudi z vsem tistim umevanjem, ki edino dvigne glasbo v svet kultivirane in vso človeško duševnost obsegajoče umetnosti.

Marijan Lipovšek

Ivan Levar v „Gradbeniku Solnesu“

Nastopi Levarja so bili v pretekli sezoni zelo poredki, zato pomeni kreacija Solnesa, po Ibsenu zelo močno avtobiografsko podanega graditelja, nemal gledališki dogo-

dek. To je ena izmed velikih vlog iz svetovne dramatike, ki je na stvariteljski poti umetnika nekakšen osebni obračun s samim seboj. Solnesov duševni konflikt je bogat na neštetih psiholoških odtenkih, ki zahtevajo neizmerne igralske prožnosti in tenkočutnosti v podajanju in največjega posluha za vse notranje trepete človeka, ki je prehodil tri kraljestva: kraljestvo vere — ko je zidal cerkve, kraljestvo človeka — ko je zidal domove in kraljestvo sanj — ko je gradil svoje gradove v oblakih in postal njihova žrtev. Kako se imenuje drama? »Tvorec« — »Slepiteij?« »Moč želja?« »Želja kot dejanje?« »Igralec lastnega ideala?« — Nebroj dram v eni sami. Prava igralska naloga za Ivana Levarja.

Veliki preroki in socialno vprašanje

Izšla je 80 strani obsegajoča inavguralna disertacija dr. Petra **Kovačiča »Nazori velikih prerokov o pridobivanju in uporabljanju imetja«**; z njo je pisec pred dnevi doktoriral na teološki fakulteti naše univerze. Na podlagi obsežne literature in s samostojnim proučevanjem virov je pisec odgovoril z metodičnimi prijemi znanstvenika na zanimivo vprašanje: Kakšne gospodarske in socialne nazore so imeli glavni preroki stare zaveze, ti duhovni predstavitelji Izraelcev in predhodniki tistega nravnega in duhovnega reda, ki ga je svetu prineslo krščanstvo? O tem vladajo razni nazori, v kolikor si je sploh kdo zastavil vprašanje v tem smislu in se potrudil, da bi nanj odgovoril po pravici in resnici. Tako čitam na nekem mestu, ki mi je prišlo do rok po naključju sočasno s Kovačičevo razpravo: »Tako zvani Mojzesovi zakoni ne vsebujejo etike. So nenaravni, trhli in docela brez etične utemeljenosti. So usmerjeni zgolj k temu, da nalagajo globe za obogačenje levitov; to je vse.« Kdor prebere razpravo, ki jo je spisal slovenski bogoslovni pisec, bo imel o tem drugačne, zanesljivejše in jasne pojme. Novi doktor ljubljanske univerze piše v uvodu: »Mojzes je v svojo postavo prevzel določbe naravnega pravnega in etičnega reda, črpal pa tudi iz neposrednega božjega razodetja. Naslanjal se je na splošni gospodarski in kulturni položaj svoje dobe, zaradi česar postava ni mogla imeti dokončne oblike, temveč je nudila možnost nadaljnjega razvoja. Bila pa je tudi sicer po svojem bistvu in namenu pripravljalnega značaja. Po njej predpisani državljanski red je prenehal obenem z judovsko samostojno državnostjo, sakralni obredi so se kot priprava za božje češčenje v novi zavezi umaknili krščanski liturgiji, etične norme so v bistvu sicer ostale, toda Jezus Kristus jih je razčistil, poglobil in dopolnil. Čeprav pa je Mojzesova postava svojo nalogo že dovršila in ima danes, če izvzamemo vedno veljavne etične zapovedi, le še svoj zgodovinski pomen, nudi vendar zelo hvaležno polje za raziskovanje vodilnih idej in gibalnih sil, ki so po svoje oblikovale usodo Izraelcev. Naravnost vzgojno in poučno pa je, proučevati delovanje prerokov. Želi so lepe uspehe, doživljali še mnogo več grenkih razočaranj, ostali pa vedno zvesti svojemu vzvišenemu poklicu.«

Tem prerokom je slovenski teolog posvetil nele pozornost biblicista, marveč tudi pozornost sociološko zainteresiranega raziskovalca. Za podlago si je vzel knjige štirih velikih prerokov: Izaija, Jeremija, Ezekijela in Danijela, oziraje se pri svojem proučevanju tudi na »prophetae minores«. Razprava dr. Kovačiča je razdeljena takole: Prvo poglavje z naslovom »Mojzesova postava in preroki« razglablja najprej zgodovinski razvoj in označuje nekatere socialne vzroke iz stare zaveze znanih dogodkov ter peripetije izraelskega gospodarsko-social. razvoja. Nato razpravlja pisec o gopodarskih uredbah izraelske postave, o poslanstvu prerokov in o njih delovanju (s kratkim življenjepisom velikih prerokov). — Drugo poglavje »Pridobivanje imetja« je odmerjeno problemu zemljiške lastnine pri Izraelcih, vprašanju dela in delavnosti kot činitelja pri pridobivanju imetja, dalje instituciji suženjstva, pri čemer je zanimivo, da so stari Hebrejci razločevali med tujerodnimi in domačimi sužnji in so postopali z vsemi zelo humano; dalje je tu prikazan razvoj trgovine in problem obresti; orisana je vojna kot pridobitni činitelj. Zaključuje pa ta del razprave razglabljanje problema: Gospodarstvo in družina. V tretjem delu se bavi pisec z uporabljanjem imetja (kritje naravnih potreb, dobrodelnost, zlorabe imetja).

Razprava slovenskega proučevalca izraelske gospodarske in socialne zgodovine vsebuje vse polno zanimivih podrobnosti in osvetljuje tako zamotane procese, kakor je v teokratski državi, kot je bila izraelska, razvoj od nomadstva h kmetijstvu in od kmetijstva v trgovino, označujoč pri tem posebno civilizatorično, etično in religiozno vlogo prerokov. Preroki, v katerih vidi krščanstvo — prav kakor ves svet stare zaveze — božje odposlance, so predstavljali tisto etično avtoriteto, ki je ne more pogrešati v tej ali oni obliki nobena socialna stavba, če noče postati plen anarhične sebičnosti posameznikov in njihovih interesnih združb. Pisec prihaja k sklepu, da je vse delovanje prerokov prepletala vodilna misel človekove zvestobe Bogu in njegovim postavam in zavest, do so Izraelci od Boga izvoljeno ljudstvo. Varujoč predvsem družino, iz katere raste odporna sila naroda, so preroki gojili izrazito gospodarsko politiko v korist družinam ter grajali vse individualne težnje, ki bi se hotele uveljaviti na škodo skupnosti. Zemlja je morala ostati božja last, stalni najemniki ali dedni posestniki posameznih zemljišč so pa bile družine. Obdelovanja zemlje in drugega telesnega dela niso šteli preroki v sramoto, obsojali pa so brezdelje in se borili zoper sužnost svojega ljudstva. Trgovanju niso bili naklonjeni, saj so ga gojili po večini tujci, ki so ljudstvo samo demoralizirali. Svarili so pred obrestmi in obsojali osvajalno vojno kot krivičen rop. Z lastnim delom pripravljeno premoženje je po sodbi prerokov upravičena osebna last, krivično kopičenje imetja pa povzroča socialne razpore in sovraštvo. Preroki so priporočali svojemu narodu preprostost v hrani, obleki in stanovanju. Razvili so potemtakem pojem omejene, kontrolirane in odgovorne zasebne lastnine ter poudarjali nasproti interesom posameznika družino in narodno skupnost. So li to res »zakoni brez etike«? Po tej razpravi je odgovor na vprašanje jasen. Pisec pa je tudi pokazal, katera načela starih prerokov »bi mogla dati pobudo za koristne reforme v socialno-ekonomskih uredbah sodobne človeške družbe«.

Razprava je spisana jasno in v lepem jeziku; pod črto je citirana literatura v hebrejskem, grškem, latinskem, nemškem, francoskem jeziku.

Kadar kupuješ, preglej »Jutrove« oglase!

Slavni možje o ženskah

Ženske so kakor sanje, one niso take, kakršne si želimo. (Luigi Pirandello.)

Moški, pa naj bo še tako malicijozen, ne bo nikoli govoril o ženskah niti tako dobro, niti tako slabo, kakor mislijo one druga o drugi. (Honore de Balzac.)

Moški rode dela, toda ženske rode moške. (Romain Rolland.)

Žensko naj razume vrag, jaz je ne razumem. (F. M. Dostojevski.)

Ženska zavzema vedno tisto mesto, o katerem trdi, da ji gre na temelju njenih iluzij. (Guy de Maupassant.)

Nikoli je ne najdete brez odgovora, edino če jo najdete brez jezika. (Willialm Shakespare.)

So stvari, ki jih vidi žensko oko ostreje kakor moško. (G. E. Lessing.)

V ženskem srcu si napovedujejo sestanek vsa protislovja. (Voltaire.)

Prvič ljubi ženska ljubimca, pozneje pa vedno samo svojo ljubezen. (Lord Bayron.)

Ženske so pač tako ustvarjene, da morajo delati ne po načelih, temveč po čustvih. (Georg Christoph Lichtenberg.)

Ženska živi samo če ljubi in ona najde sama sebe šele če se izgubi pri moškem. (Ludwig Boerne.)

Sam ne vem, zakaj je ženskam toliko ležeče na tem, da se ravna z njimi kakor z moškimi. Razumem, da človek želi biti boa constriktor, lev ali slon da pa hoče biti moški — tega pri najboljši volji ne razumem. (Theophile Gautier.)

Malo je na svetu žensk, ki je njihova vrednost trajnejša od njihove lepote. (La Rochefoucauld.)

Ženska nikoli ne vidi, kaj se dela za njo. Ona vidi samo to, kar se za njo ne dela. (Georges Courteline.)

Ženska brez nežnosti je prav tako nemogoča in strašna kakor moški brez smelosti. (Auguste Comte.)

Ženske v izrekih

Ljubezen je v življenju ženske povest — v življenju moškega pa epizoda.

Nič ni tako dvoumnega, kakor trditi o oženjenem moškem, da se je rešil muk.

Človek v takem primeru ne ve, je-li umrl on ali njegova žena.

Dobra žena je podobna zdravju. Koliko je vredna, spozna mož šele potem, ko jo izgubi.

Poročeni ljudje imajo navadno dva značaja. Prvi, preprostejši, je za zakonsko rabo, drugi, finejši pa za ostali svet.

Če si v ljubezni srečen, se spomni, da so na svetu še drugi moški, če si pa nesrečen ne pozabi, da žive na svetu še druge ženske.

Ženske imajo rade majhne nožice, še raje pa žive na veliko nogo.

Ženske, ki se o njih mnogo govori, so navadno malo vredne.

V ljubezni je človek slep in gluh — edino s tem moremo pojasniti mnoge zakonske zveze.

Biti zaljubljen in ne poročiti se, je podobno kakor biti delavec in ne delati.

Svoje najboljše lastnosti ima ženska v — fantaziji moškega.

Ena stvar je, ki so ji malone vse ženske zveste, namreč nezvestoba.

Ženska nezvestoba ne napravi na moškega nobenega vtisa — če se ne tiče njega.

Moškega, ki mu laska, smatra ženska gotovo za tepca.

Za žensko je zakon raj samo tedaj, če je v njem tudi kača, ki se imenuje v tem primeru — domači prijatelj.

Moški navadno žensko najprej ljubi, potem poroči in ko je že oženjen, se šele seznani z njo. Skoraj vedno je pa posledica vsega tega ločitev ali nesrečen zakon.

Odpor ženske ni znak njene sramežljivosti, temveč rezultat njene izkušenosti.

Druga ljubezn ženske je navadno samo osveta za prvo.

Taktičen more biti do ljudi samo tisti, ki je na sebi izkusil netaktičnost drugih.

Podgane gospodarijo na otoku

Eden najsamotnejših otokov na svetu je otoček Tristan de Cunha v južnoatlantskem oceanu med Južno Afriko in Južno Ameriko. Ta rajski kotiček zemlje je pa že več let pozorišče tragedije. Na njem so se namreč zaredile podgane. Vse prizadevanje prebivalstva odkrižati se jih je bilo zaman. Zdaj je prišlo tako daleč, da otočani komaj še iztrgajo podganam za svoje preživljanje potrebno hrano. Na otočku prebiva samo 150 ljudi. Zdaj stoje pred perečim vprašanjem, da-li se ne bo treba v kratkem preseliti kam drugam. Na otočku so namreč v polni meri zavladale podgane.

Oaza Kufra

Nemško vrhovno poveljstvo je poročalo nedavno o letalskih napadih na angleško oporišče v oazi Kufra. To so najbolj oddaljena in najtežje dostopna človeška bivališča na svetu, v osrčju Libijske puščave sredi kamenite in peščene krajine, kjer padavin skoraj sploh ni. Kufra obsega več manjših oaz. Ljudje bi tu sploh ne mogli živeti, če bi ne bilo vode pod zemljo, ki jo črpajo iz globokih vodnjakov. Hranijo se večinoma s sadeži, med katerimi igrajo najvažnejšo vlogo datlji. Jezera na površju so zelo slana in pričajo o elementarnih katastrofah, ki so v pradavnih časih dvignile zemeljsko skorjo iz morskih globin. Če hočejo priti prebivalci Kufre do vode, morajo izkopati globoke vodnjake.

Največji kraj v tej skupini oaz je El Tadž, trdnjava Senusov, puritanskega, tujcem sovražnega mohamedanskega reda, ki je bil nekoč ustanovljen za pobijanje evropskega vpliva, ki pa zdaj ne igra nobene vloge več. Senusi so med prvo svetovno vojno organizirali neprestane upore med severnoafriškimi puščavskimi plemeni. Od leta 1920 so pa ukročeni. Oazo Kufra je odkril leta 1879 znani nemški raziskovalec Afrike Gerhardt Rohlfs. Šele 42 let pozneje se je upala neka Angležinja v spremstvu skupine Egipčanov v ta puščavski svet. Rohlfs je postal pozneje v Kufri žrtev roparskega napada.

POŠTENOST

— Ali sem vama dala vašo suknjo? — vpraša garderoberka gospoda.

— Ne, niste. Prisrčna hvala.

DEFINICIJA

— Očka, kaj pa je to odmev?

— To je pojav, dragi sinko, pri katerem niti tvoja mati ne more imeti zadnje besede.

SGARAVATTI SEMENTI S. A.
PADOVA
Sementi di Ortaggi — Foraggi, ecc.
Semena za zelenjavo — krmila itd.
Chiedere offerte - Zahtevajte ponudbe

Naznanjamo, da nas je v starosti 83 let, previdena s tolažili sv. Vere za vedno zapustila naša nad vse ljubljena mama, stara mama in prababica, gospa

ANA JAVORNIK

rojena ZURC

Pogreb predrage pokojnice bo v sredo, dne 11. t. m. ob 10. uri dopoldne na farno pokopališče v Žalni.

ŽALNA, dne 9. novembra 1942.

ŽALUJOČI OSTALI

P. G. Wodehouse: 21

PODJETNI SAM

Humorističen roman

In ko je Klara Lippett pol minute kasneje v obednici pospravljala z mize, bi bila radi zamolklega, zategnjenega vzkrika, prihajajočega iz sobe, kjer je bila postregla gostu, skoraj izpustila poln krožnik masla na tla.

Planila je gledat, kaj je, in našla Sama v zelo presenetljivem ustopu. Z iztegnjenim prstom je kazal na fotografijo, ki je stala na kaminskem napušču, z drugo roko pa divje klatil okrog sebe.

»Kaj je tooo?« je zavpil, kakor hitro se je pokazala. Zdelo se je, da le s težavo spravlja iz sebe razumljive glasove.

»Kako kaj?« je osuplo vprašala Klara.

»Kaj vraga je to?« je znova kriknil Sam.

»Tak kaj hočete reči?« je ponovilo dekle.

»Reči hočem, kdo je ta... Kdo je to dekletce... Kdo je... kako se piše?« je odgovoril Sam, rdeč kakor mlad petelin.

»Ali je treba zaradi tega tako vpiti?« je Klara nejevoljno vprašala.

Fotografija, ki je bila vzkipljivega Sama Shotterja tolikanj razburila, je bila največja izmed slik, ki so stale na kaminu, in je zavzemala častno osrednje mesto. Kazala je dekle v lovski obleki, ki je držalo svojega konja za vajeti, in je bila Klari očitno najbolj pri srcu. Nevarna brisalna cunja, s katero si je bila stekla rekord v pobijanju steklenine in porcelana, je postala nežna kakor dih, če je bilo treba obrisati to dragocenost.

»To fotografijo mislite?« je vprašala, ko je naposled uganila, za kaj gre.

»To fotografijo mislite?« je vprašala, ko je vendar že spoznala, za kaj gre. »I bogme, to je gospodična Kay!«

Pristopila je k sliki in s prstom posnela zrnce prahu, ki je viselo na steklu.

»V Midwaysu je bila napravljena, pred dvema ali tremi leti,« je nato pojasnila mladeniču. »Tik preden je stari polkovnik izgubil premoženje. Jaz sem bila takrat služkinja pri gospodični Kayi, njena osebna spletična...« je ponosno dodala. Nato se je zastrmela v sliko. Zanjo je bila spomin na sijaj in bogastvo minulosti, ki se nikoli več ne vrne, na srečne dni konj in lovskih oblek, zalih rdečih dimnikov, ki so štrleli v sinje nebo, kuncev v parku, solnčnih zahodov na jezeru in še mnogih drugih krasot, s kateremi je bil Midways v svojih lepih časih tako bogato obdarjen. »Dobro se še spominjam dne, ko je bila napravljena,« je nadaljevala Klara po kratkem premolku. »Izšla je tudi v časopisih...«

Sam je bil še vedno mrzlično razburjen.

»Gospodična Kay, ste rekli? A kdo je ta gospodična Kay?«

»Gospodična Kay Derrick. Nečakinja gospoda Wrenna.«

»Se pravi, lastnika te hiše?«

»Tako je. Vzel jo je k sebi, ko je šlo vse po zlu. In to je bilo vzrok, da sem tudi jaz prišla semkaj. Lahko bi bila ostala v Midwaysu, ko bi bila hotela. Novi lastniki vile bi me bili vzeli z zaprtimi očmi. A jaz sem rekla ‚Ne', sem rekla. ‚Z gospodično Kayo pojdem', sem rekla. ‚Ne morem je zapustiti v nesreči'.«

Sam se je silovito zdrznil.

»Menda ne mislite reči... Menda ne boste trdili... Ne misliti mi reči, da stanuje tu?«

»Seveda stanuje.«

»Pa vendar ne zdaj... Ne prav v tej hiši?«

»Tak če vam pravim, da tu.«

»Na mojo dušo!« je vzkliknil Sam, tresoč se od glave do peta. Vzvišena misel ga je bila prešinila.

»Na mojo dušo!« je ponovil, in oči so mu stopile iz jam. Ne da bi še kaj dodal, kajti minuta ni terjala besed, ampak dejanja, je stekel iz sobe.

Planiti skozi hišna vrata in zdirjati naravnost tja, kjer je bil snoči videl lepak s ponudbo hiše, je bilo zanj stvar trenutka. Pod besedami »se odda v najem« je bilo z manjšimi črkami pripisanih še nekaj besed, ki so opozarjale, da naj se tisti, kdor bi hotel vzeti »Mon Repos« v najem, obrne do gospodov Mattersa & Corneliusa, nepremičninskih opravnikov na Ogilvy Street, Valley Fields (S. E.).

Sam se je skokoma vrnil k »Sv. Rafaelu« in jel divje razbijati po hišnih vratih.

»Kje vas že spet boli?« ga je vprašala Klara, ko je pritekla odpirat.

»Kje je Ogilvy Street?«

»Ob koncu ceste, prva ulica na levo.«

»Hvala.«

Sam je zdrevil kakor bomba; komaj pa je bil onkraj peščene steze, se je znova zamislil in stekel nazaj.

»Že spet tu?« ga je vprašalo dekle.

»Ste rekli na desno ali na levo?« je vprašal Sam.

»Na levo, Bog vas je dal.«

»Hvala.«

»Ni za kaj, ni za kaj,« je Klara smejé se odvrnila.

To pot je Sam preskočil vso vrsto stopnic na en mah. Toda med vrtnimi vrati ga je zbodla nova strašna misel.

»Vidim, da potrebujete mnogo gibanja,« je dejala Klara, ko ji je v tretje stopil pred oči.

»Šele zdaj sem se spomnil, da nimam beliča v žepu.«

»In kaj hočete od mene?«

»Ta prekleta premičninska opravnika bosta gotovo hotela nekaj na račun, jelite?«

»Najbrže. Kaj mislite vzeti hišo v najem?«

»Da. ‚Mon Repos' hočem najeti. V ta namen moram priti do denarja, naj stane kar hoče. Kje je Braddock?«

»V postelji.«

»In kje je njegova soba?«

»Zadnja na vrhu.«

»Hvala.«

»Ni za kaj,« je odvrnilo dekle.

Klarini podatki so bili pravilni. Ko je stopil v sobo na vrhu, je Sam našel svojega starega sošolca v postelji. Z odprtimi usti in razkuštranimi lasmi je ležal vznak, in iz globin notranjščine se mu je trgalo močno hrčanje. Na stolu ob postelji je stal podnos s čajnikom, maslenimi kruhki in dvema pečenima jajcema, ki sta se bili zdavnaj shladili. Samu se je zdelo, da ga gledata kakor dvojica žalostnih oči, in ko je po prstih krenil mimo njiju proti toaletni mizi, je moral obrniti glavo proč, da ju ne bi videl.

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani